Ч. 169 (15.000). Львів, четвер 4. серпня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. РІК L...

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Большевицькі літаки далі бомбардують КОРЕЮ.

НЕВДАТНІ НАСТУПИ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ПОЛКІВ.

Штаб кореанської армії оголосив в середу 3 ц. м. в год. 11-ій (місцевий японський час, що ріжниться від середнеевропейського часу, що обовязує в Польщі, менше більше на 11 год.) комунікат про хід подій на манджурсько-большевицькому кордоні:

у вівторок напали 4 полки совітської піхоти, що їх підпомагали 19 гармат і 30 повзів, на Шашаопін в год. 3-ій пополудні. Большевицькі відділи зблизилися на 200 метрів до японських становищ, але стрінулися з нагальною пальбою японського війська і тому мусіли відступити. У вівторок в год. 8-ій вечором большевицькі війська знову заатакували японські становища, але наступ відбито. Втрати большевицького війська величезні. Японські війська в дуже доброму моральному стані втримали позиції у своїх руках.

Совітська артилерія, що заняла становище 10 км. на північний схід від Козо в Кореї, бомбардувала місцевість Козо коло ріки Тюмен, але не заподіяла ніяких шкід. Мешканців Козо виселили. Большевицькі літаки кружляли дуже низько над Козо в понеділок і понесли великі втрати від протилетунської артилерії. На Козо скидали большевицькі літаки бомби з висоти 2.000 метрів, що не попадали до цілн. У вівторок 19 літаків бомбардувало знову Козо скинувши багато бомб. Одна бомба впала до городу недалеко військових бараків, друга поцілила дім кореанця.

В середу в год. 7-ій рано (японський час) три батальони большевицького війська наступало на японські становища на горбах Чанкуфен і Шашаопін.

НАСЕЛЕННЯ ПОКИДАЄ ПІВНІЧНУ КОРЕЮ.

З огляду на постійні налети большевицьких літаків уряд Кореї наказав гасити світла в ночі в місцевостях північної Кореї, що межує зі Совітами. Мешканці Кеіко в півн. Кореї, де найчастіше появляються большевицькі літаки, дістали в середу рано наказ покинути місцевість.

ЗОРГАНІЗОВАНИЙ РУХ ПРОТИ ЯПОНІЇ.

Премієр Японії кн. Коное заявив в інтерв'ю з токійським кореспондентом „Фелькішер Беобахтер", що Японія годиться на мирне розмежування кордону з Совітами, але Москва не виявила належного зрозуміння в цій справі. До конфлікту з Китаєм дійшло внаслідок зорґанізованого протияпонського руху, що повстав зі співпраці Чанкайшека з Комінтерном. Японія не закінчить невкінченої її війни, доки не впаде уряд Чанкайшека. Зате годиться переговорюватися з кожним іншим китайським урядом, що буде чесно співпрацювати з Японією.

МИРОЛЮБНІ ЗАЯВИ І ПРОТЕСТИ В МОСКВІ.

Представник японського міністерства закордонних справ заявив представникам преси, що жоден японський вояк не ввійшов на совітську територію. Японські війська відбили лише горби Чанкуфену і Шашаопін, що їх захопили большевицькі війська 12. липня ц. р. Японський уряд не втратив ще надії на мирне поладнання інциденту, але все залежить від большевицького уряду. Подібну заяву склав ген. Такагіде Тодо, командант прикордонної сторожі в Манджуко, який не вірить, щоб ці події перемінилися на поважний конфлікт. Воєнні операції большевицьких відділів під Чанкуфен призначені для внутрішнього вжитку Совітів і є звичайною протияпонською демонстрацією.

Японське міністерство закордонних справ оголосило комунікат, що японська амбасада в Москві зложить у середу новий протест проти налету большевицьких літаків на Корею і Манджуко. Москва не дала дотепер ніякої відповіди і не зголосила протесту.

ПОНАД 300 УБИТИХ І РАНЕНИХ.

Представник корейської армії ствердив, що до вівтірка 18. год. втрати під Чанкуфеном були такі: Японці мали вбитих 27 старшин і стрільців та 67 ранених; большевики — 250 старшин і вояків убитих та ранених, з чого 70 вбитих совітських вояків забрали японці з поля бою.

ЩО КАЖУТЬ БОЛЬШЕВИКИ?

ТАСС оголосив такий комунікат про бої на кордоні Манджуко:

Дня 2. ц. м. вранці японські війська знову наступали на горби Заозерної (Чанкуфен). Бої йшли цілий день. Большевицькі літаки і гармати бомбардували та обстрілювали, щоб перешкодити японським військам увійти на совітську територію. Японські вістки про бомбардування території Манджуко неправдиві. Від самого початку останніх подій большевицький уряд запевняв, що буде змагати до оборони простору, що належить до СССР. Сухопутні і повітряні сили совітської армії поступають згідно з цією директивою і акція тих військ відбувається ввесь час на совітській території. Далі ТАСС обвинувачує японських дипльоматів, що намагаються ускладнити положення. Дальша ворожа акція може мати поважні наслідки.

ХТО ПЕРЕМОЖЕ: ЛІТВІНОВ ЧИ БЛІХЕР?

Політичні кола Москви запевняють, що Літвінов налягає на мирне поладнання конфлікту на Далекому Сході. Марш. Бліхер домагається енергійної інтервенції проти Японії. В Москві переконані, що Бліхер переможе на другій надзвичайній сесії найвищої ради СССР, що відбудеться 10. ц. м. промовлятиме марш. Бліхер і дорадник китайського уряду Бородін. Добре поінформовані кола запевняють, що найвища рада СССР уповажнить уряд до рішучих кроків проти Японії.

ЩО ПИШЕ ФРАНЦУСЬКА ПРЕСА?

Франц. преса пише, що **ні Совіти, ні Японія не хочуть війни.** Енергійну акцію японських військ пояснює французька преса тим, що йде тут не лише про ратування чести Японії, але і про використання інформацій, що їх дістали японці від б. шефа ГПУ, Самойловича.

Німецька преса пише, що наступ совітських військ на Чанкуфен має на меті помогти китайцям у війні з Японією.

Наше становище

У СПРАВІ „МИРА ЧИ ВІЙНИ" З МОСКВОФІЛАМИ.

Львів, 3. серпня 1938.

II.

Наше актуальне становище до москвофілів, себто наш погляд на взаємини з москвофілами тепер і на найближче будуче, найтісніше звязаний з цілою проблемою української національної політики в Польщі. І мабуть ні на одній ділянці так яскраво не видна зміна, яка зайшла від 1935. року, як саме на прикладі, що треба конче змодифікувати наші взаємини з москвофілами. Щоб знову не викликати наскрізь фальшивий погляд, неначеб ми поручали змінити погляд на само москвофільство, як суспільно-політичне явище, або щоб не допустити до звульгаризованого висновку, що „тоді ми були сильні, то могли битися, а тепер слабі, то треба миритися", вважаємо за потрібне вказати на суть нашої ситуації у 1935. і 1938. р.

Тому три роки перед українською національною політикою у Польщі стояла одна актуальна тактична ціль: замиритись з польською стороною настільки, щоб можна спрямувати енергію, витрачувану до того часу на безплідну боротьбу, на створювання нових позитивних і конструктивних вартостей, які з черги створилиб з українського народу й українських земель у Польщі всеукраїнський бастіон політичних і культурних сил. Теорія „нормалізації" спіралась, як відомо, на „гурней і хмурней" (як кажуть поляки) міжнародній концепції, яка повисла у воздусі з моментом, коли провалилась „нормалізація". За ці останні три роки відносини так радикально змінились, що з великих планів про польсько-українську співпрацю у майже ґльобальному масштабі — залишилась тільки одна актуальна, ніби маленька, але така страшенне життева ціль: оборона перед польським наступом. Скромно, але правдиво. Кажемо це явно і славно, бо нікого ще ніколи не здискредитувало — признаватися до своїх політичних поразок та вказувати на потребу іншої тактики, пристосованої до зміненої ситуації.

Змінена українська дійсність вимагає створити оборонний фронт. Три роки тому, коли найважнішою та найбільш актуальною справою була злагода з польською стороною — в жертву тій меті принесено розмірну дотогочасну українську міжпартійну згоду, ба навіть викликано новий внутрішньо-партійний розлам. Сьогодні для добра нашої теперішньої найбільш актуальної і пекучої життєвої цілі треба принести в жертву так само чимало своїх симпатій і антипатій і старих поглядів, які може є і надалі добрими, правильними і слушними, але не підходять під нинішній час.

Таким робом на чоло всіх нинішніх проблем висунулась **проблема консолідації**, як передумова сильного і пляново-доцільного нашого оборонного фронту. Колиж виринає питання, чи в українському консолідаційному фронті мають найтись і москвофіли, то відповідь залежить від зясування собі справи: **що нас ділить і що нас лучить?**

Ділить нас передусім погляд на самостійність української нації, ділить нас засадничий

підхід до справи поділу славян на народи і племена. Правда, в останньому „Русскому Голосі" його передовик та ідеольоґ дійшов уже так далеко, що признає в українстві „окрему політичну особовість", заявляє, що москвофіли не утотожнюють малоросів з великоросами і на площині малорущини по суті сходиться з українцями, а проте найважнішої для нас відповіди ми досі ніколи від москвофілів не дослухалися і напевно не почуємо: чи, вживаючи української терміноньоґії, пристосованої до нотоpiйно відомого наукового поділу славян, вони, галицькі москвофіли, зараховують себе до росіян (москалів), українців, чи якого іншого славянського народу? Ми завжди чуємо, що вони такі самі малороси, як ми (це вже максімум „уступки"!), але що вони русскі, члени одної великої русскої нації від Білого Моря і Тихого Океану по Чорне Море і Попрад. Отже ріжнимося в національному самоокресленні. Ріжнимося у підході до будуччини нашої нації, себто у тому, що творить національний ідеал. Українська самостійна держава це для галицьких москвофілів запереченя їхнього ідеалу — сильної единої і неподільної „Руси", яку політично треба очевидно утотожнювати з Росією. Спираючи віру у державну самостійність України на історичній необхідності поділу Росії стоїмо на протилежному бігуні вірувань наших москвофілів, які в плянах поділу Росії бачать замах на цілість Руси. Та сама розбіжність панує у поглядах на культуру, як духову підвалину народу. Українське націо-

нально-політ. відродження найтісніше звязане з відродженням української літератури, якої ренесанс прийшов через зворот до рідної народньої мови. І по нинішній день істнує у нас культ рідної мови, мови простолюддя, піднесеної до висот мови літературної та розвиненої, як мови української публіцистики і науки. Наші москвофіли, хоч і признають себе „малоросами", проте святкують — Пушкіна і щорічні „дні русской культури", на яких деклямують поетів виключно московських. Офіціяльний орган РСО, „Земля і Воля", писаний щоправда ніби українською мовою, але фактично таким жарґоном, який має підкреслювати свою повну незалежність і від української літературної мови і від т. зв. хлопістики. Репрезентаційний орган РСО — у літературній російській мові. Якаж рідна мова галицьких москвофілів, бо є їх дві: від паради для нечисленних одиниць російська і для щоденного вжитку загалу — українська, поза якою той загал ніякої іншої так і не знає.

Очевидно, поминаємо ріжниці психольоґічної натури, ріжниці звичок і традиційних звичаїв та обичаїв, витворені впродовж останніх 70-ти літ. Навели ми тільки найважніші, принципіяльні, такі, від яких справді більших не може бути. А проте таки можлива ще одна більша ріжниця від тих, що нас ділить з москвофілами: це та ріжниця, яка ділить дійсно дві окремі нації. Тимчасом першою точкою у вичислюванні спільнот, які нас лучать, є ствердження факту, що без огляду на те, чим і як ми пояснимо собі істнування теорії триединої нації у наших москвофілів та видавання їхньої ґазети в російській мові і їхне палке заперечування, що вони не українці, і їхне называння нас українофілами, і їх культ для гимну „Пора за Русь", — всеодно вони творять з нами один етнічний моноліт, а коли не творять ще моноліту національного з погляду сучасної теорії нації, то до цього мусить швидше чи пізніше дійти. Колиб між Східною Галичиною та Московщиною не було великанського українського етнічного валу, тоді галицькі москвофіли дійсно моглиб змосковщитись. Російської національної меншини вони ніколи в Галичині не витворять: здається, що й самі вони цих амбіцій давним-давно виреклися. Вони можуть тільки або повільною еволюцією наближуватись до українського національного пня, або — польонізуватись, і то тільки в інтеліґентській верхівці, бо на низах москвофільські села (таких одноцільних сіл і так уже майже нема) переживають ту саму дійсність, що села українські і ведуть ту саму боротьбу.

Лучить нас кровний звязок, одна територія, та сама мова і та сама дійсність. Чи це так мало, що на цій платформі не можна встановити деяких спільних точок?!

Саме про ті спільні точки, про конкретну платформу порозуміння дозволимо собі сказати кілька слів у завтрашніх кінцевих увагах.

ік.

ФРАНЦІЯ І ПАПА.

Є давнє пророцтво, ще зі середньовіччя, про долю всіх папів. Про сучасного папу воно каже, що він пануватиме в дуже важких часах для всього християнства.

І саме нині, коли з комуністичної Москви, з націонал-соціялістичного Берліна та несподівано тепер зі самого фашистівського Риму, раз-у-раз падуть гасла протилежні догмам католицької церкви — „найстарша дочка католицької церкви" Франція, наближується щораз більше до Ватикану.

Коли майже ціла закордонна преса представляла Францію, як зрілу до комуністичного перевороту, — ділося це в перших місяцях після перемоги нині вже у практиці покійного „людового фронту", — папський леґат кардинал Пачеллі прибув до Франції. І стався тоді дивогляд, врешті типовий у французькому житті, що нераз заскакує чужину. Уряд „людового фронту", складений з масонів та марксистів витав його, як суверена, та вислав на його зустріч двох міністрів аж на кордон Італії. По всіх двірцях, куди переїздив кардинальський поїзд — військо здоровило зброєю, префекти виходили з поклоном, а в Парижі кардинал був гостем президента Франції.

В місті Лізіє, де відбувалися тоді торжества при мощах св. Тереси, одноміліонова французька католицька юрба витала папського представника окликами: „Вів ле пап", „Нехай живе папа", а кардинал Пачеллі, відомий поліґльот почав свою промову бликучою французькою мовою ось так: „Св. Отець жалує, що прикований недугою до постелі, сам особисто не міг до вас прибути"...

Католицтво у Франції — це дуже впливова і знаменито зорґанізована суспільна сила, хоч церква відлучена від держави. Французькі місіонарі, французькі монахині викликають у найдальших закутинах світу своєю працею та жертвенністю пошану до французької культури та цивілізації. У французьких кольоніях, французькі ченці є побіч французьких вояків найкращими носіями французького імперіялізму.

І тому теж і офіційна сучасна Франція по довгих шуканнях та блуканнях стала на становищі, що боротьба з католицизмом непотрібна й у високій мірі шкідлива для французької закордонної політики.

Католицька карта була і є важним атутом французької диплоьматичної гри і на цю карту Франція вже нераз виграла впродовж століть.

•

Великий французький історик Жак Бенвіль в „Історії двох народів (тобто французького і німецького) аж до приходу Гітлера" подає крицевий закон для взаємовідносин Франції та папства. Франція апостольська столиця йдучи рука в руку постійно виґравали, програ Франції була одночасно й програ папи.

У боротьбі під Бувін (1214 р.) в тій першій історичній боротьбі між Францією та Німеччиною папа Інокентій III. і французький король Филип Авґуст були спільними переможцями. Французько-римська коаліція зломила тоді імперіяльну могутність. Таким чином зродився і з досвіду принцип европейської рівноваги з перевагою Франції. Рим і Франція злучилися були проти надто сильної Німеччини. „І те, що було правдою в XIII-ому столітті — пише Бенвіль — залишилося правдивим й у XIX-ому столітті. Седан був протилежністю до Бувін. Ми бачили, як впала тоді понтифікальна влада, бо король Франції був далеко від престолу, а німецьку дідичну імперію проклямували у Версалі. Ось вам крицевий ланцюг, що вяже великі дати нашої історії".

Реформи Лютра спасли були Францію, бо вони викликали внутрішні міжусобиці в Німеччині у хвилині, коли Габсбурґ Карло V-ий був одночасно цісарем Німеччини та королем Еспанії, а Франція була окружена з трьох боків. І тому сьогодні всі французи, без огляду на свої релігійні переконання, дуже пильно слідкують за боротьбою з католицизмом та протестантизмом у Німеччині, як теж за поступами т. зв. неопоганства на німецькій землі.

Які політичні наслідки матиме цей рух?

Перепалки між папою та диктатором Італії, французи покищо не беруть поважно. Італійський расизм, це новородок. Бо ще так недавно італійська фашистівська доґма заперечувала, що расизм не відповідає генієві Італії. Старовинний Рим надавав чейже громадянство — цівітас і чужинцям, які ставали справжніми римлянами під впливом римської цивілізації — тієї цивілізації, що була сильніша, ніж всі раси, бо вони — ті раси — в ній розтоплювалися та ушляхотнювалися.

Юрій Студинський.

HISTORIA — MAGISTRA VITAE.

З думок польського історика про польське минуле.

Розбір Польщі був великою катастрофою для польського народу. Як пише історик польської літератури М. Крідль („Literatura Polska w. XIX. — Tom I., Warszawa 1933), польські землі, поділені на три займанщини (Росія, Австрія та Пруси), утратили наслідком поділу фізичний і духовий звязок між собою. Їх запрягли до життя відрубних та чужих їм державних організмів, які старалися на ріжні способи всякнути в себе та засимілювати новонабуті провінції.

Австрія поділила свою частку б. Польщі на циркули, в яких урядували чужинці, німці та чехи. Почалася кольонізація чужим елементом. У школах завели чужу німецьку мову, нібито для несення культури і цивілізації, а в дійсности, щоб дітвору ґерманізувати та австрійщити. На церкву пішов чужий натиск. Шляхту гнобили надмірними податками, селян давили панщиною, а обіцяної „автономії" годі було дочекатись. У пруській займанщині відразу завели німецьку адміністрацію та німецьке шкільництво. Почалась ґерманізація ще в систематичніший та енерґічніший спосіб, ніж в Австрії. Замкнули полякам вступ до урядів, церковні добра сконфіскували на користь держави, завели гостру цензуру. Займанницький уряд повів на велику скалю кольонізацію німецьким елементом, даючи кольоністам ріжні полекші й допомоги: він позбувався неосілої шляхти, а осілу руйнував матеріяльно. Польське селянство стоґнало в підданстві.

Розпука і пригноблення польської суспільности найшли пластичний вислів у польській поезії того часу. Польський поет Немцевіч у вірші „Żale Sarmaty" кличе з великого болю, що настали часи, коли полякам „kawałka ziemi [illegible] na mogiłę", що:

„Po tych rozbojach jedni zmiaszczeni
Pod nieznajome rozbiegli się nieba;
Drudzy ostatnią rzędą przycisnieni,
W swych kiedyś domach dzisiaj żebrzą chleba
Inni, rozdani na Moskwę i Niemce,
Na roli ojców płaczą, cudzoziemce!"

Вислідом розпуки були три невдалі повстання, леґіони в чужих арміях, що в інтересах чужих імперіялізмів гноїли своїми трупами і насичували своєю кровю навіть африканські піски. Цвіт народу, ідеалісти та активісти, населювали займанницькі вязниці, гинули з кін від тортур і сухіт, або каралися на еміґрації, розсварені там між собою в ріжних центрах, комітетах та „жондах народових".

З дальших глав тої історії Польщі довідується кожний учень середньої школи, що займанницьке ярмо найшло деяку позицію [illegible] ставку. На основі неписаного, що правда, [illegible] фактичного компромісу з австрійською династією („пши тобє, пане, стоїми і стаць хцеми") дістали поляки австрійської займанщини в 60-их роках м. ст. широку територіяльну самоуправу. Зате добре й віддихнули повними грудьми... [illegible] ний у перших десятиліттях після розбору [illegible] жім у російській займанщині перемінився [illegible] дом на ще тяжчу неволю. Поліцейський [illegible] тайна „охрана" і розвельможнений [illegible] ці з чорносотенним духовенством [illegible] глотку польський нарід. Польському громадянству не стало сили встоятись перед таким [illegible] ступом засліпленого своїми імперіялістичними досягненнями східного займанця.

Траґедію положення найглибше [illegible] польська молодь. „На прекор стихіям" і „суду вопреки" вона рішила взятися до праці над відродженням прибитого духа рідної спільности, починаючи найперше працю над собою, в ділянці власних потреб та ідеалів. [illegible] тром у Вильні повстали тайні організації [illegible] льоматів" і „філяретів". Їхня програма [illegible] широка: поширити основно освіту [illegible] скріпити почуття його національної свідомости [illegible] й окремішности, підносити й устійнювати [illegible]

міщанську опінію і громад. мораль („бо нема призни між підлими"), зорганізувати не тільки шкільну молодь, але й міщанство та селянство і навіть військо, що вказує на те, що також ідея збройної боротьби не була польському підпіллю чужа („Література Польска веку XIX., том. I., стор. 133). Одначе діяльність цього підпілля зазнала небавком важкого удару. Дітвацький по суті „злочин" члена „філяретів", Михайла Плятера, що в день 3. травня написав на гімназійній шкільній таблиці: „Віват конституція 3. мая" потягнув за собою важкі наслідки. У слідстві зраджує один з членів своїх товаришів і розкриває тайну підпілля. За „ширення нерозважного польського націоналізму" арештовано більшість членів підпілля. М. і. запроторено до тюрми й опісля заслано в глибину Росії члена „філяретів", найбільшого польського поета Міцкевича. Посипався удар за ударом, одно обмеження за другим життя і розвитку польського народу аж до вибуху російської революції в 1905 р., чи пак до світової війни. Ні декларації льояльности ендецької партії, ні революційно-терористична діяльність ППС з Пілсудським на чолі того положення не могла змінити. На завваги й переконування під адресою московських займанців з польського боку, що це не по людськи і не по славянськи та що це не лежить у власнім московськім інтересі на дальшу мету гнобити близький кровю нарід, московські імперіялісти, засліплені своєю силою, згорда відповідали, що не потребують польського менторства, бо вони самі найкраще знають, що є в їхнім інтересі.

Ще гірше було у пруській займанщині. Кольонізаційна пруська комісія далі безжалісно забирала землю, кольонізувала більшу посілість, вивласнювала й довела до відомого випадку з „возом Ґжимали". Твердий селянин, викинений з хати, не уступався зі свого ґрунту, але зубами його тримав, замешкавши з ріднею на возі. Одночасно пруська школа ґерманізувала далі польське простолюддя та добилася була таки успіху, бо на цілих областях Шлеська, Поморя і навіть частинно Познанщини з часом витворився як розговірна мова воляпік польсько-німецьких слів. Не тільки багато польських аристократів, але й чимало ходачкової шляхти, шукаючи ласки у переможців та женячися з німкинями, тратили звязок з власним народом і „бісурменились".

В тих обставинах здавалося, що не бачити полякам своєї держави. Але як це пригадував колись один польський священник шведському королеві-переможцеві („Потоп" — Г. Сенкевича): „фортуна варіябіліс", одинокий „деус іммутабіліс". У свіжій ще памяти живучого покоління історія, як повстала польська держава. Леґіон Пілсудського по боці центральних держав, але коли треба було проти них, польський леґіон при антанті та „Народовий Комітет" Дмовського у Парижі, і головне — зручна пропаґанда Падеревського у вашинґтонськім „Білім Домі", у звязку зі стратегічними потребами Франції створили Польщу в розмірах, про які ніякому полякові до війни навіть не снилося. Допомогла в цьому Польщі червона Росія, наслідниця тої самої Росії, що так звисока легковажила та іронізувала польські „менторства".

Моральна наука: Млин історії меле в наших часах прискореним темпом і невідомі є шляхи Господні. Але не треба забувати ніколи віщих слів Адама Міцкевича: Впасти може й великий нарід, але згинути тільки нікчемний.

З польської преси.

Не такий чорт страшний...

„Слово Народове" (ч. 219 з 31-го липня д. р.) містить статтю п. н. „Про уявну силу української кооперації" у звязку з останніми „ревеляціями" краківського Ікаца про збіжеву умову української кооперації з німецькою. „Цю вістку — пише „Слово Народове" — українська преса лагідно заперечила, та все-ж у прилюдній опінії ця справа знайшла дуже широкий відгомін". Факт тієї умови, що не істнує, дає „Слову Народовому" нагоду зробити два висновки: 1. українська кооперація має суто політичний характер, 2. українська кооперація не є така сильна, за яку вона себе подає. Що торкається першого висновку, то це стара історія, старий закид на адресу нашої кооперації. Ендекам та всяким Ікацам залежить на цьому, щоб вмовити, в кого слід, що українська кооперація — це політика. Якінебудь переконування в тому напрямі, що є інакше, нічого не поможуть.

Щодо другого висновку, то „Слово Народове" аж лекше зідхнуло, коли його зробило. „Слово Народове" твердить, що українська кооперація не така сильна, за яку „вона себе сама подає". Не знаємо того, де і коли українська кооперація казала про себе, що вона така сильна. Чому ні, українська кооперація працює, розвивається, але разом з тим вона добре здає собі справу з того, що далеко ще їй до того стану, в якому вона хотіла би і могла би себе бачити. Коли йде про силу української кооперації, то власне „Слово Народове" досі вічно лякало своє громадянство силою української кооперації, яка буцімто захоплює у свої руки всі господарські ділянки в Польщі. Але тепер „Слово Народове" змінює фронт. Чому нагоду до тієї зміни дали йому Ікацові ревеляції про співпрацю української кооперації з німецькою — невідомо. Чи якби така співпраця навіть була, то свідчила би про слабість української кооперації? Мабуть навпаки. Але „Слову Народовому" сьогодні треба писати, що не такий чорт страшний, як його малюють, як колись треба було писати, що українська кооперація бере усе в свої руки. І пише:

„Не всім тут у Галичині було відоме, що українська кооперація не є господарським апаратом, нечуйним на якінебудь контракції чи струси. Пропаґандовий апарат, що його українці пустили в рух, вмо-

МАВРИКІЙ ЙОКАЙ. 8

Двобій.

(Докінчення).

Побажавши собі доброї ночі, ґраф вернувся домів, а Отокар пішов у ліс. Але там між деревами переконався, що людина опівночі не може так добре орієнтуватись,як удень. Побачив, що заблудив та що не знає, куди йти вперед. Накінець дійшов до потічка. Тепер якби знайшов тільки міст! Але міст не появлявся. Потічок втікав безжурно далі. Отокар думав, що найрозумніше зробить, коли піде за течією потічка. Але таки ще не бачив мосту, а потічок не переставав текти. Потім нагло ліс рідшав. Отокар побачив світло і тепер запримітив, що находиться біля того самого дому, з яким розлучився.

Був у смішному положенні. Вступити туди, признатись, що по годині блуканини прийшов знову туди, звідки вирушив. В хаті мабуть вже лягли спати. Але ступав ближче. Не залишалось йому нішо інше.

Опершись об стовп ґанку, освітлена світлом ночі, стояла там дочка пана дому наче русалка — не ворухнувшись, з очима спущеними вниз. Бачила тепер свій власний світ!

— Даруйте, панночко!

— Ах, це ви знову! — пізнала вже звук його голосу.

— Зі соромом мушу признатись, що не можу вийти з ліса. Вертаюсь проти своєї волі і я примушений просити ґрафа, щоб мене допровадив принайменше до потічка.

— Батька нема дома— відповілала, — відійшов до хворої дитини, а село дуже далеко. Зате я вас допроваджу аж до роздоріжжя.

— Це Ви, панночко? — питався здивовано неж.

— Так, бо я знаю кожну стежку в нашім лісі, знаю кожне дерево!

— Але в такий пізній вечір!

— Яка це ріжниця для мене, чи день чи ніч? Ходіть тільки за мною. Виведу вас.

При тім завязала собі довкола шиї білий шаль і спішила до лісової хати. Отокар ішов за нею.

Дівчина йшла перед ним з таким знанням, таким легеньким кроком мов русалка, начеб бачила в темряві; всі місця, куди мусіли йти, вичисляла наперед.

— Тут кущ ясмину, що цього року вже другий раз цвите; тепер перейдемо біля дуплавого дерева, де живе ціла родина ласиць; зразу пізнають мене, як тільки сюди ступаю. Чуєте, як свищуть? Тут упала велика липа почерез дорогу; уважайте, щоб ви не зачіпилися.

— А ви не боїтесь?

— Чого я маю боятись?

Отокар був здивований цією милою особою, що ані не знала, що це означає: бути в ночі в лісі самітною з мужчиною!

— Тут уже міст! Прощавайте! Відсіля вже легко потрапити на кінець ліса.

— Але як тепер ви вернетеся самітня уночі?

— Ліс для мене завсіди однаково ясний, а зрештою самітна я завсіди.

— Але я боюсь, що вам моглоб щось статися по дорозі додому.

— Отже тому співатиму так довго, поки не прийду домів, а ви залишіться тут на мості так довго, поки будете чути звуки моєї пісні. Гаразд?

І так дівчина вернулась знову до темного ліса, співаючи чуттям наповнену пісню. Отокар, спершись об поруччя, прислухувався і глядів за нею, аж поки вона не зникла в лісових тінях. Спів звучав ще довго і скінчився веселим сміхом. Це був знак, що співачка вже дома.

Отокар ходив пізніше кожного дня до них і Цецилія не боялась ще нікого

Одного дня по обіді Отокар був знову на ґанку.

Цецилія закінчила різьбити бюст.

— Ось, гляньте! — сказала і простягнула до нього руку, в якій держала восковий модель. Чи гарний? Що на це скажете?

— Знаменито! — відповів Отокар, і неначе говорити хотів би тільки очима і глядіти устами, витиснув гарячий поцілунок на її руці, що її простягнула до нього дівчина без крихітки недовіря.

Дівчина легко скрикнула і з страху випала їй з руки воскова фіґурка...

Коли того самого вечора вернувся ґраф зі своєї лікарської подорожі, сказала Цецилія:

— Батьку, я боюся, я дома тільки сама.

Навчилась вже боятися!

Другого дня Отокар знову прийшов, дуже раненько.

Ледви побачив Цецилію, вже був сильно зворушений. Бо вона мала того дня тільки один ковток. Зібельман почав з нею говорити таким голосом, що виявляв повне зворушення.

— А де ви згубили другий ковток?

— Ні. Цей ковток — це родинна памятка яку я переховую як спадщину. Жіночі нащадки нашої родини повинні носити її раз уроці. Колись цей ковток носила моя мама..

Отокарові полекшало.

Але по обіді вернувся знову і спитав господаря:

— Пане, ви були ласкаві виявити мені свою тайну. Я того не зробив. Тепер прошу вас ще про одну річ: скажіть мені, що означає цей ковток з чорною перлою?

Обличчя ґрафа Кондая захмарилось.

Потім сказав:

— Гаразд. Знайте і це. Мій прадід був у сьомилітній війні проводирем добровольчого війська. В розгарі війни здобули Шенгаузен біля Берліна. Там були королівські скарби. Замковий командант не хотів зрадити місця, де вони були.

вляв і доказував господарську силу українського громадянства, і цим самим його зрілости до того, щоб рішати про його інші потреби: суспільні та політичні. Атмосфера, що панує в польських господарських колах в тутешній дільниці, яка неначе підтверджувала українську пропаганду — була вислідом також і настроїв громадянства, що повірило в господарську перевагу українців, при чому скала цієї віри йшла від „панюсі", що купує молоко в Маслосоюзі, аж до найбільш рішальних господарських чинників, що допускають утраквізм" до всіх своїх починів".

Отже „Слово Народове" вирішило, що ю віру польського громадянства в господарську перевагу українців, треба звалити. І вона починає це робити:

„Треба признати, що українська пропаганда зуміла насвітлити свої почини коліром якогось геройства; особливо становище української молоді, що мабуть не рахується з платнею на становищах, які займає, що паде на всякі, можливо найбільш запалі стійки — все те у багатьох випадках казало навіть з заздрощами глядіти на таку кооперацію. Але від деякого часу польське громадянство починає запримічувати, що — хоча в дуже багатьох випадках ми далеко за українцями — у висліді більш скоординованих зусиль польського господарського апарату не важко відробити втрачені залеглости. А крім цього підчас підрахунку сил своїх та українських виявлялися часто наші принагідні можливости".

Першим таким пробудженням польських господарських кол — на думку „Слова Народового" — це торговля збіжжям. Досі ця торговля — каже „Слово Народове" — була виключною доменою жидів та українських кооператив. Тепер цією справою занявся „Синдикат Хліборобських Кооператив", який в минулому році мав понад 5.000.000 зол. обороту дрібними кірцевими доставами. З початком нового сезону польська кооперація заключила умову, що має на меті одноцілу організацію закупу збіжжя. „Слово Народове" гадає, що саме ця умова була причиною, що українська кооперація почала буцімто балачки з німцями.

Далі „Слово Народове" стверджує велику поправу й у польській молочарській ділянці: „Малопольскі Звйонзек Млечарскі" рік цьому не тільки осягнув число молочарської продукції Маслосоюзу, але й багато його перевищив.

„Засоблювання міста в набіл представляється сьогодні у високих відсотках інакше; принайменше бачиться польські крамниці чисті та охайні" — радіє „Слово Народове".

Недавно створилася польська кооператива, що займається торговлею худоби. Вона працює — пише „Слово Народове" — при одному хліборобському товаристві і раз-у-раз збільшує свої обороти.

„Вислідом наших міркувань не буде твердження, що по польському боці вже добре: зауважуємо ще багато діянь більш особистих, як потрібних і хосенних для цілого громадянства. Але хочемо сьогодні ствердити, що якщо перешкодою до того, щоб ширше увійти в той господарський терен, що його заплутали жиди й українці, — має бути ця широко розреклямована сила й дотепність українців, — то нема що довше вагатися. Щоб тільки ми самі українцям не помагали.

Оджe так воно є. Тішимося з того, що „Слово Народове" хоч раз у свому житті має чим тішитися. Тішимося, що польська кооперація на добрій дорозі до розбудови. Щасти Боже! Все воно добре мати конкурента. А щодо тієї помочі, то ми направду її не потребуємо. Будемо щасливі, як нам не будуть перешкоджувати.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Понеділок, 6 серпня (25 липня) 1888.

ТРОХИ ПАНСЬКОЇ ОПІКИ.

В дописі з Рудок повідомляють, що кандидатів на посла до сойму з округи сільських громад Рудки-Комарно є аж девять. Найповажніші з них то українець Володимир Лушпинський, нотар з Комарна і поляк Альбін Райський, повітовий маршалок. Не зважаючи на те, що посла мали вибирати селяни, ріжні пани намагалися за всяку ціну провести свого кандидата. „Ґроно обивателі" закликало В. Лушпинського на нараду, щоб він як кандидат заявив свою програму і коли довідалося, що В. Лушпинський вступить до українського клюбу, почало руками й ногами прошептувати проти його кандидатури. Дописувач з Рудок пише про це:

„Тай дивно то у нас діється! Вибори мають бути з курії сільських громад, селяни мають вибирати посла, щоб заступав їх інтереси — тож вони єдині компетентні взивати кандидата, щоби став перед ними і зголосився. А тут це право захапує собі „ґроно обивателі" — панів та підпанків — і воно хоче рішати про кандидата! Не сумніваємося, що виборці селяни і міщани округи Рудки-Комарно запротестують проти такої панської опіки. Селяни не мішаються до кандидатур з більшої посілости, не диктують панам, кого вони повинні вибирати, щоби заступав панські інтереси — тож нехай і пани не мішаються до виборів посла з сільської курії, посла, що в соймі має бути заступником селянських інтересів".

НАРОДНЄ ШКІЛЬНИЦТВО В АВСТРІЇ.

В 1886-ому році було в Австрії 7697 народних шкіл з німецькою мовою навчання, 4319 з чеською, 1634 з українською і 1554 з польською.

ЦІСАР ВІЛЬГЕЛЬМ ПОДОРОЖУЄ.

Рим, 6. серпня. Згідно з вістками часопису „Фанфулля" має цісар Вільгельм приїхати до Риму на пять або шість днів і замешкає у Квіринalі в павільоні, званім „Паляцина" Громадська Рада робить велику підготову на приняття цісаря

Барсельону знову збомбардували.

Вчора в год. 9. вечором пять тримоторових літаків типу Юнкерса скинуло на Барсельону 60 бомб і спричинили величезні шкоди.

НОВИЙ НАСТУП ЧЕРВОНИХ.

Авас повідомляє, що вчора досвіта червоні війська почали наступ на лінії Ебро. Національна армія відкинула всі наступи червоних із величезними втратами.

30.000 МІЛІЦІЯНТІВ ВІДТЯТИХ.

Авас подає ще, що нац. артилерія далі обстрілює становища червоних над Ебром. На підставі вісток, які надійшли вечором, частинам ґен. Франко вдалося перешкодити у всіх спробах перегрупування червоної армії. Завдяки сильній діяльності летунів, **вдалося відтяти 30.000 міліціонерів, які перейшли були на правий беріг ріки Ебро.**

МІНІСТР БЕК У НОРВЕСЬКОГО КОРОЛЯ.

Польський міністр закордонних справ Бек був на авдієнції в норвеського короля Гакона VII. Крім того зложив він ще візити норвеському преміерові Ніґардофольдові і мін. закорд. справ Котові.

ГІТЛЕР НЕ ВІРИТЬ В УСПІХ РАНСІМЕНА.

Канцлер Гітлер не вірить, щоб Рансімен розвязав судетський вузол позитивно для німців і чехів. Тому теж відкликав поїздку Відемана до Льондону, щоб не зобовязуватись супроти Англії.

ВЖЕ 250.000 ЖИДІВ ВИЕМІҐРУВАЛО З НІМЕЧЧИНИ.

В Берліні кружляють поголоски, що ще цього року виеміґрує з Німеччини 100 тисяч жидів. Міжнародні жидівські орґанізації намагаються дістати дозвіл на еміґрацію жидів, які перебувають у концентраційних таборах. З 800 тисяч жидів, які перебували до часу націонал-соціялістичного перевороту в Німеччині, виеміґрувало дотепер коло 250.000.

—o—

ПРИЇЗД РАНСІМЕНА ДО ПРАГИ.

Льорд Рансімен з дружиною і членами делеґації прилетів вівторок пополудні літаком до Праги. На летовищі у Празі привітав їх англійський амбасадор у Празі.

—o—

ІНТРОНІЗАЦІЯ ПАТРІЯРХА В ЮГОСЛАВІЇ.

В середу відбулася в архикатедральнім храмі в Печ інтронізація патріярха Гавриїла, голови православної церкви в Югославії В цьому святі взяв участь ген. Хрісте як представник короля, члени уряду, представники парляменту, багато делеґацій з краю і понад 10.000 вірних. Службу Божу відправив патріярх в асисті 14-ох єпископів. Опісля виголосив проповідь підкреслюючи ролю православної церкви в боротьбі за незалежність.

—o—

Тоді мій прадід вирвав ковток з вуха його дочки, щоб її примусити признатись. Вона з розпуки знайшла смерть в озері. Від того часу носить кожна жінка з родини Кондаїв в день роковин цієї події той ковток. Ось і вся його історія.

— Дякую вам, — сказав Зібельман. — Я доповню цю історію. Я маю другий ковток. Моя прабабуся була дочкою старого Брандта. Тут є друга частина тієї памятки.

При тім витягнув з пазухи другий ковток, що був парою першому.

— А тепер, пане ґрафе, коли знайшлися оба кусники цього скарбу, нехай вони залишаться вже разом. Тому, що ви не приймаєте подарунку, а той ковток властиво мав би належати мені, прошу вас, щоб ви мені дали обидва.

Ґраф зловив свою дочку за руку.

— Розумієш?

Дівчина затремтіла.

— Ах, отже ти цього так боялась?

Зібельман нахилився до чарівної зяви.

— О, Цециліє, погляньте на мене!

Цецилія ніжно доторкнулась своїми пальцями обличчя юнака. І ніхто мабуть цього не чув, тільки духи та її коханий, коли прошептала:

— Бачу тебе! Бачу!

І потім спустила очі й не переставала дивитись на нього у тому внутрішньому світі, де все таке гарне, все таке ясне, хоча там не світить сонце ні місяць.

День клонився до кінця. Над ними простягалось чисте, ясне золоте небо без хмар.

Тибор Кондай зложивши руки, глядів зі сльозами в очах на небо.

На позолоченім вечірнім небі світила над ними ясна звізда, наче вічне око небес, наче провідна зоря безконечного милосердя.

Двобій з Богом скінчився.

З мадярської мови переклав

Федір Беркут.

РАНСІМАН БУДЕ ПЕРЕГОВОРЮВАТИ З ЗАКАРПАТСЬКИМИ УКРАЇНЦЯМИ.

Льорд Рансіман, що має приїхати до Праги, вестиме переговори з представниками всіх національностей в Чехословаччині. В Англії в останньому часі дуже цікавляться українською справою взагалі і життям українців на Закарпатті зокрема.

„Нова Свобода" подає з достовірного джерела, що льорд Рансіман вестиме переговори також з представниками українського народу на Закарпатті.

ЧЕСЬКИЙ СОЙМ ЗОВСІМ НЕ РАДИВ НАД НАЦІОНАЛЬНИМИ РЕФОРМАМИ.

Вчора пополудні відбулося 20 хвилинне засідання чехословацького сойму. По ухваленні одної точки, замкнули сойм на необмежений час. Заповіджених урядових проектів у національних справах не обговорювали на засіданні, хоч такі проекти уряд зложив соймові і сенатові.

НІМЕЧЧИНА БУДУЄ З ПОСПІХОМ ТВЕРДИНІ.

Перед кількома днями німецький міністр закордонних справ заборонив перебувати представникам чужинних армій у спеціяльних оборонних смугах на просторі 35 км. здовж західнього кордону. Подібну заборону оголошено в урядовім вістнику щодо східних кордонів. Спеціяльна смуга здовж східних кордонів обіймає такі повіти й округи: Кенігсберський повіт, Поґанзбурзьку округу, Мутцен, Гольштайн, Сенсбурґ, Рессель, Ортельосбурґ, Гольштайн місто й округу. У східньо-пруському повіті округи: Ельбінґ місто й округу, Мальборґ. На познанському пограниччі Шльохав, Дойче Кроне, Нетцекрайс, Зиге, Шляве, Руммельсбурґ, Штеттін та Бромбурґ. В повіті Франкфурт над Одрою округи: Арнсвальде, Фріденберґ, Зольдін, Лянсберґ, Швеpін, Остштернберґ, Цвібус і Вестштернберґ, Мессеріц, Кроссен, Ґрюнберґ, Шпротау, Фраштад. В лігніцькому повіті округи: Лібер, Фрайштад, Ґльоґав, Фравштад. В бреславському повіті округу і місто Бреслав, Ґірав, Міліч, Воляв, Ноймарк і місто Бреслав з округою. Над морським берегом: острови Боркум, Нордерней, Ґельґолянд і Сільт та міста округи Вільгельмсгафен і Кельн. При будові твердинь працює 200.000 робітників.

З природи і життя.

КРОВ РЯТУЄ ЖИТТЯ.

Одним з найбільших здобутків медицини наших часів, це перелив крови одної людини другій, що її потребує, як це буває нпр. у скрованлених осіб, дуже анемічних і т. п. Такий перелив крови, з лат. трансфузія, у багатьох випадках рятує навіть життя людини.

Вже від давніх часів вірили люди у цілющий вплив людської крови. Яких 500 літ тому був поширений погляд, що навіть знесиленому старцеві можна привернути молодість, коли випустити з нього його власну кров, а замість неї влити йому кров здорового молодця чи тварини. Одначе проби такого відмолоджування не дали доброго висліду. Навіть навпаки: виявилося, що коли до жил раненого, що ослаб від перекровавлення, влили живу, гарячу кров нпр. вівці, тоді замість поправитися здоровля погіршувалося, а то і людина вмирала. Проби вливання скровавленим людям людської крови дали всього в кількох випадках добрий ефект, а найчастіше кінчались шкодою хворого. По такім переливі хворий відчував сильні болі в околиці грудей і черева, серце його ослабало і він віддихав з трудом. Часто серед таких проявів хворий умирав.

Таємниця крови.

Нині вже знаємо, що було причиною невдачі переливу крови з одної людини другій. Новіші досліди крови показали, що у людей находимо чотири групи крови. Кожна людина мусить належати до одної з чотирьох ґруп крови, означуваних назвою А, АБ, Б і О.

Коли якійсь людині влити до жили кров другої людини, що належить до тої самої групи, тоді вона засвоїть собі чужу кров як свою власну і стан хворого зараз поправляється після трансфузії. Колиж до жили людини влити кров другої людини, що належить до іншої кровної ґрупи, тоді одна кров при зустрічі в жилі з кровю другої ґрупи стинається і ціпеніє. Ціпи крови замикають ніби корок дрібні кровоносні судини мізку, мяснів серця, кишок і викликують важкі хворобові прояви тих органів, як утрату притомности, напади серцевої кольки, кишкової, апоплексію тощо а то й наглу смерть.

Природно, що коли дослідники відкрили кровяні групи, тоді стали безвартними давні клясифікації крови людей, з яких деякі були доволі смішні, як нпр. горде твердження вижчих суспільних верств, що нібито мали „благородну кров". Тимчасом кров аристократичних родин не творить якоїсь замкненої групи, а назва „блакитної крови" походить звідти, що через тонку шкіру бездільників видко сині жили, що кожний може у себе ствердити.

Трансфузія підчас війни.

Тепер переливають кров при лікуванні багатьох хворіб, а головно добре впливає трансфузія, коли вливають кров людям, що втратили нагло багато крови. І так підчас світової війни негайною трансфузією врятували від смерти багато вояків німецьких та американських. Тим останнім означували ґрупу крови вже перед висилкою їх на фронт, щоб пізніше підчас випадку не тратити часу на означування ґрупи крови. Кожному воякові записували його ґрупу крови до військової книжечки. Щоб урятувати життя людини вистане влити до жили пів до одної літри крови, а така втрата крови не шкодить зовсім тому, що дає кров.

Кроводавці.

В цілому культурному світі існують при клініках та шпиталях спеціяльні „кроводавці", себто молоді, здорові люди, що мають досліджену групу крови і докладний стан здоровля. Вони є цілий час під лікарським наглядом. Залежно від кількости крови, яку дають, вони дістають винагороду. Пересічно вони дають 300—500 цм³ крови, за що дістають 80—200 зол. (у Львові).

Кров на рецепту.

Останні досліди над людською кровю присвячені справі консервації людської крови. Коли вдасться найти спосіб як тримати виточену з жили кров незіпсованою, тоді можна буде купувати кров в аптиці, як кожне інше лікарство. Вистане купити кров відповідної ґрупи, підогріти до температури тіла і влити до жили хворого. Покищо справа ще у лікарських дослідах.

Людина і світло сонця.

Світляні промені сонця діють у нашім кліматі найсильніше в літі. Вплив цих променів на організм людини дуже великий, бо світляні промені мають силу проникати через тіло людини наскрізь, як на це вказує проста обсервація, коли нпр. оглядаємо під світло руку і бачимо, як світло легко пересвічує крізь пальці.

Іншим доказом на велику силу, з якою світляні промені проникають крізь живе тіло є такий дослід: коли на плечах людини, що сидить у темній кімнаті помістити фотографічну болону, відділену від тіла чорним папером де витнемо якийсь взір, то освітливши груди даної особи сильним електричним світлом на кліші виступить відбитка взору, витятого у чорному папері. Це свідчить про те, що сильні світляні промені можуть пройти крізь людське тіло

Колиж такий сильний вплив має сильне електричне світло, то куди сильніше діє сонячне світло, проникливіше від найсильнішого електричного світла. Ясно, що коли сонячні світляні промені діють за довго, тоді стають шкідливіші для організму, бо подражнюють внутрішні органи тіла, куди проникають.

Барва шкіри і світло.

Організм людини боронить перед шкідливим прониканням надміру сонячних променів до середини тіла. Його обороною є барва шкіри, що залежна від кількости брунатночорного барвника т. зв. меляніну. Мелянін проглинає надмір світляних променів і не допускає їх забагато до нашого тіла. Через те чим більше в якійсь країні є сонця, тим шкіра тамошніх мешканців стає темніша, себто має більше оборонного барвника-меляніну. Чорна шкіра муринів хоронить їх перед променями підрівникового сонця, зате люди країв із помірковaним підсонням, в якім і ми живемо, чи люди північних зимних країв, мають білу шкіру, бо там, де сонце світить мало, там непотрібно перед ним оборонятися. Що барва шкіри залежна від насвітлення сонцем даного краю, про це свідчить багато прикладів з життя цілих родів. Ось нпр. антропольоґи вказують на старинних греків, що колись мали дуже білу шкіру і ясно-бльонд волосся. Так зрештою самі греки все зображували своїх богів та героїв. Колиж греки переселилися з півночі у сьогоднішню Грецію, зчасом стали смагляві і темноволосі, так що тепер вони зовсім не нагадують своїх славних предків. Жарке сонце полудня змінило їм шкіру і волосся, нагромадивши в них багато барвника-меляніну.

Чи опалення — це ознака здоровля?

Багато людей уважає опалену шкіру доказом здоровля. Однак опалена шкіра може бути і в дуже хворовитих людей. Зате занадто нагле опалювання тіла може принести більше шкоди, ніж користи. І так нпр. надмірне проникання світляних сонячних променів часто загострює сухоти, подражнюючи хворі легені, може відновити давно підлічену малярію та дуже значно погіршує працю серця, особливо хворого серця. Тому багато людей, що їдуть на полудне на порятування надрушеного здоровля, вертається з полудня із ще гіршим станом здоровля, погіршивши собі його надмірним просиджуванням на сонці.

У тім випадку із сонцем буває таксамо як із ліком, коли хтось, що хоче якнайскоріше поправити своє здоровля замість приписаних 2—3 ложочок зажиє цілу пляшку на день, і природно лише собі тим пошкодить.

Тимто треба вживати сонячних купелів в міру і не переборщуючи, а вже безумовно заперестати їх, коли вони замість покріплення доводять до втоми.

Мімікра у тварин.

На світі є багато тварин, що свою подібність до інших тварин сильніших чи слабших від них використовують для своєї охорони чи для нападу. Є це т. зв. закон мімікри. Ось нпр. в гарячих краях побіч трійливих мотилів живуть нешкідливі, що своїм виглядом зовсім до них подібні, так що лише дуже докладно приглянувшися їм можна найти між ними деяку ріжницю в будові голови, лапок та вусиків. Закон мімікри проявляється у них з такою силою, що вони подібні до їдовитих мотилів не лиш барвою і формою тіла, але і своїми рухами, повільними і важкими.

Цілий ряд тварин має таких своїх наслідувачів. Їдовита змія має свою нешкідливу посестру, що цілком подібна до неї з барви і будови тіла. Існує багато відмін мух, що своєю будовою і барвою подібні до бджіл, ос та джмелів. Їх звичайно не зачіпають птахи та інші тварини, що живляться комахами, бо добре знають про їх отруйне та болюче жало. Бджоли нпр. бороняться перед тваринами, що мають на них апетит у той спосіб, що наколюють жалом тіло даної тварини і до ранки впускають пару краплин їдкої отрути, що має силу навіть убити менші тварини, а в більших (і в людини) викликує запалення. Про це добре знають птахи, тимто і мухи, подібні до бджіл, літають коло них безпечно, користаючи зі своєї подібности до бджіл.

Природник може очевидно легко відріжнити муху від бджоли, але птах, що ловить свою поживу в леті не має часу на перший погляд відріжнити мухи від бджоли і тому воліє її залишити в спокою.

Закон мімікри у тварин проявляється також в інший спосіб, а саме тварини-хижаки використовують свою подібність до лагідних і нешкідливих, і в той спосіб легше добувають поживу. Прикладом тут хижий сокіл, що живе в полудневій Америці і віджнвляється дрібними пташками та малими звіртками. Він цілком подібний до іншого сокола, що живиться самими комахами і не є небезпечний для птахів, котрі його зовсім не лякаються і позволяють йому літати серед своїх стад. Це використовує його хижий кревняк, що замішавшись поміж довірливі птахи без труду ловить і пожирає велику кількість птахів, які не пізнавши в ньому ворога не втікають перед ним.

Явище мімікри грає важну ролю в житті тварин, влекшуючи їм добування поживи або оборону перед хижаками.

Сторінка без політики.

Вічний наречений не дістав „задатку на віно“.

Відомий багато разів караний варшавський аферист Юрій Ольшанський чотири місяці тому покинув тюремні мури і відразу приступив до нової „штуки“. Тим разом нахабний аферист вибрав собі працю на матримоніяльнім полі. Він оголошувався по ріжних часописах, як багатий молодий будівельний технік і шукав багатої панни, щоб по шлюбі заложити велике будівельне підприємство. Ошуканець нав'язав багато звязків з ріжними паннами, а тому, що не був він надто бридкий та вмів у товаристві поводитися, вдалося йому отуманити неодну жертву. Він брав ріжні суми як „задаток на віно“, буцімто на мешкання, бюрове уладження тощо. В останнім часі Ольшанський „заручився“ з дочкою багатого власника складу вудженин. Та панна досить скоро пізналася на цьому вітрогоні, сама на власну руку перевела розвідку і покликала поліцію. У кімнаті „нареченої“ зробили засідку. Ольшанський, що нічого не сподівався, прийшов, приніс китицю квітів нареченій і з місця радісно сповістив, що вже має чудове мешкання на бюро, але зараз таки треба дати задаток у сумі 750 золотих. Кандидатів на це мешкання багато, а він не може вибрати своїх грошей з П. К. О., тому попросив у нареченої позички. Вона дала йому ту суму і він швидко вийшов, щоб нібито задаткувати мешкання. Але цим разом йому не пощастило. На сходах задержав його тайний агент, з місця заарештував і запровадив на комісаріят. Як перевели в нього ревізію, то знайшли багато „любовних листів“ від ріжних наречених. Між листами теж і фальшиву леґітимацію техніка та свідоцтво зрілости. Слідство виказало, що Ольшанський походить з багатої родини і колись навіть ходив на політехніку, але попав у зле товариство і зійшов на манівці. Тепер у вязниці він буде передумувати свою систему.

Божевільний скаче з 17 поверха на вулицю.

В Ню-Йорку на славній 5-ій Авені якийсь 28-літній Джон Ворд член відомої нюйорської родини вийшов на 17 поверсі через вікно і почав проходжуватися по 35 центиметровім ґзимсі, що тягнеться уздовж фасади. Ворд подобав на божевільного, і так проходжувався багато годин, курючи одну папіроску за другою. Люди сходилися з усіх кінців Ню-Йорку, з зацікавленням ожидали кінця. За якийсь час повідомили поліцію. Але ні поліція ні вогнева сторожа не зуміла перервати Вордові проходу. Пожежники драбинами дісталися до Ворда, але він загрозив їм, що колиб хто смів до нього зблизитися, то він кинеться вділ. Після того поліція відгородила вулицю, а вогнева сторожа на 16 поверсі розпростерла сильні сітки. Цілу ту картину фотографували фільмові оператори. Коло 200 жандармів берегло спокою. На тій вулиці здержали рух. Вуличні продавці випозичували льорнети, а букмейкери приймали заклади 3 проти 1, що Ворд кинеться вділ саме тоді, коли жандарми старатимуться трунути його до розпростертої сітки. Так і сталося. Коли жандарми, що ввійшли до Вордового помешкання хотіли пхнути його, тоді Ворд закуривши ще папіроску відбився від ґзимсу, минув у розгоні сітку і впав на вулицю, де забився на місці. Виявилося, що Ворд кілька місяців тому вернувся до дому з заведення для божевільних, а посварившися з мамою і сестрою рішив наложити на себе руку.

—o—

На які недуги вмирають мешканці міст?

Головний Статистичний Уряд обчислив, що в минулому році у Польщі в містах, які начислюють понад 10.000 мешканців вимерло 44.222 особи. А в 1936. році вимерло лише 39.907 осіб.

Статистика доказує, що найбільше людей померло на серцеву недугу. І так, на серце померло 8.126 осіб, на туберкульозу віддихових доріг 5.316 осіб, на запалення легенів 4.406, на рака та інші злющі нарости — 3.975 осіб, на брак правильного розвою і внаслідок вродженого знесилення — 2.360 осіб, від старости — 2.234 особи, через недуги кормових проводів — 2.177 осіб, недуги віддихових органів — 1.143 особи. Менше є смертних випадків від заразливих недуг, як тиф черевний, ґрипа, красуха, червінка і т. п.

В минулому році по більших містах на 10 тисяч мешканців померло 113,4 осіб, тоді, коли в 1936. році 109,7 осіб. На 70.000 мешканців припадає 20.8 смертних випадків від недуги серця, 13,6 припадає на туберкульозу віддихових органів, 11,3 на запалення легенів, а 10,2 припадає на рака та інші злющі нарости.

Найменше померло на тиф черевний. У минулім році тільки 3 особи померли на черевний тиф.

Подружжя в Польщі.

В першому чвертьріччі 1938 р. заключили у Польщі 84.586 подруж, багато більше, як у першім чвертьріччі минулого року, коли їх було 79.043. Найбільше шлюбів узяли у воєвідствах середущої Польщі. На ті воєвідства припадає 36.82 шлюбних пар. В полудневих воєвідствах 21.505 пар взяло шлюби, у східніх воєвідствах — 19.865 пар, у західних — 8.504. У відношенні до числа мешканців, найбільше подруж зареєстрували у східніх воєвідствах, де на 1000 мешканців припадає 12 подруж. Друге місце займають воєвідства середущої Польщі — 10.3 подруж, далі полудневі воєвідства — 9.05, потім західні воєвідства 7.1 подруж на 1.000 мешканців. Коли візьмемо на увагу віроісповідання, то найбільше женяться римо-католики, бо аж 56.067, друге місце займають православні — 11.512; далі жиди — 6.164, евангелики — 1.707, — на інші віроісповідання припадає 406 подруж. Коли брати під увагу число мешканців, то найбільше одружилося православних, 11.3 на 1.000 мешканців. А на 1.000 мешканців римо-католиків припадає 10.8 подруж, евангеликів 8, жидів 7.7.

Кожна хвилина весілля коштувала 250 фунтів стерлінґів.

Люди залюбки люблять гуляти при ріжних нагодах, не зважаючи при тому навіть на кошти. Славне було свого часу весілля якоїсь циганської королівни, на якому весільні гості, що зібралися з усіх усюдів гуляли й бенкетували кілька днів. Та ледви чи котренебудь із славних вінчань коштувало аж 250 фунтів стерлінґів на одну хвилину. 250 фунтів — це великі гроші, коли брати їх наприклад на наші умовини.

Саме таке весілля відбулося в церкві князів Сутерлендських в Дорноху. Внучка й наслідниця американських мілионерів Карнеґів 18-літня Люіза Карнеґі-Мілер повінчалася з англійським адвокатом Ґордоном Томсоном.

Батько молодої привіз на весілля не лише пастора й органіста з Ню-Йорку, але й чимало гостей, членів тих „вибраних“ 400 родин Америки, які можуть почванитися не тільки цим, що мають найбільше грошей, але й тим, що вони „надають“ тон американському товариському життю. На цьому вінчанні були теж присутні начальники всіх шотляндських клянів у ріжнокольорових пестрих одягах та представники льондонського товариства.

Як каже сам батько молодої, кожна хвилина весільної церемонії коштувала 250 ф. ст. Та видовище було справді небувале. На вулицях тиснулися маси народу з цілої околиці. Весільний коровід їхав до церкви у старинних каритах. Американки їхали, не зважаючи на спеку, у соболях та інших дорогих футряних накидках. Молода була одягнена в білу сукню, її дружки в рожеву. Усі мужчини їхали в чорних одягах.

Найбільшу увагу звертала на себе стара пані Карнеґі вдова по покійнім сталевім королеві і відомому добродієві. Її сиве волосся було підфарбоване на синій кольор, на шиї мала вона чотири нитки перел рідкої краси й величини, на сукні виблискувала прегарним цвітом брилянтова спинка. На капелюсі мала вона чудесну камелію. Переходячи через церкву, вона безперервно кланялася на всі боки, бо вона знає не лиш усіх представників американського товариства, але й усіх начальників клянів і всіх багачів Льондону й Единбурґа.

—o—

ДИРЕКТОР КАБАРЕТУ КИШЕНКОВИЙ ЗЛОДІЙ.

До Льондону приїхав один француз і його оциганив кишенковий злодій у дуже простий і примітивний спосіб. Француз їхав трамваєм, біля нього на плятформі стояв якийсь старший, елеґантний пан. Цей пан звернув увагу, що француз має поваляну маринарку і сам почав швидко, чемно витирати пляму. Після цього француз дуже здивувався, як перешукав усі кишені і не знайшов портфеля, де була велика сума грошей. Миттю зорієнтувався, що впав жертвою примітивного злодійського тріку. Про цей випадок повідомив він поліцію, яка внедовзі найшла злочинця. Він був звичайний собі злодій і походив із Франції. Недавно приїхав він на фальшивий пашпорт до Льондону, де заложив кабарет, заіменувавши себе його директором. Хоч це підприємство добре розвивалося, він не задовольнявся доходами з нього і продовжував свій давній „фах“.

—o—

БЕНКЕТ 120 КУХАРІВ.

Французькі кухарі, що ладили страви на привитання англійського короля Юрія VI., ладили перед кількома днями знову бенкет, одначе цим разом вибагливі страви помандрували не до королівських шлунків, лише до їх власних. Кухарі варили й пекли для себе самих. Меню було знамените і просто незрівнянне. Одначе, щоб приготовити печену качку, мусіли запросити ще 121 кухаря, бо між ними не було аж такого доброго спеціяліста від цієї страви, щоб догодити вибагливим шлункам.

—o—

НАЧИТАЛАСЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПОВІСТЕЙ.

У льондонському суді для малолітніх розглядали справу 13-літної дівчинки з містечка Ґрімсбі. Вона заїхала до одного з добрих готелів, заявивши, що її батько відомий лікар, приїде за кілька днів. Вона зїла обід, а за кілька годин пізніше її помітили в чужій кімнаті. Служниці дівчинка сказала, що попала туди через помилку. Власник кімнати ствердив, що звідти щезло йому 16 шилінґів. Гроші знайшли у дівчинки, крім цього перстень із брилянтом, що щез з іншої кімнати. Дівчинка на суді заявила зовсім щиро, що начитавшися кримінальних повістей хотіла сама пережити щось сензаційне. Іншої причини вона справді не мала, бо її батьки багаті. Малу авантурницю віддали до карного дому.

—o—

ПОДОРОЖ ЛІТАКОМ — ЛІКАРСТВОМ НА КОКЛЮШ.

У Франції видумали новий спосіб лікування дітей на коклюш. Цей спосіб дає дуже позитивні висліди. Діти, що занедужують на коклюш, вивозять літаком на висоту 2.500 метрів. Там угорі літак кружляє півтора години, потім спускається на землю. Нагла і сильна зміна повітря на такій висоті цілком вилічує дітей з коклюшу, так, що по півтора годиннім леті діти здорові вертаються домів.

—o—

ЕВРОПІ ГРОЗИТЬ НОВИЙ НАРКОТИК.

У французьких пристанях сконфіскували в останніх тижнях більшу скількість незнаного досі в Европі наркотику. Новий наркотик називається „Мескаліна“ і його добувають з мексиканських кактусів. Мескаліни вживають від давен-давна індіяни й також білі в Злучених Державах. З Америки замандрувала вона до Европи. Хоч ствердили, що скількість аматорів нового наркотику в Парижі сильно збільшилася, то побороювати законно цю нову отруту дуже важко, бо нема її на урядовій листі заборонених наркотиків.

Як учаться в Державному Рільничому Ліцею

з українською мовою навчання в Черниці.

Хоча про Державний Рільничий Ліцей з українською мовою навчання в Черниці було чимало інформацій у щоденнику „Діло" та інших часописах, то все таки численні запити, які спрямовують зацікавлені до Ліцею серед нашого громадянства спонукують нас поінформувати основніше про цю одиноку державну фахову школу з українською мовою навчання.

Державний Рільничий Ліцей у Черниці — це трилітня загально-хліборобська школа, до якої приймають учнів по закінченні гімназій нового типу або абсольвентів трилітніх фахових шкіл, до яких приймають учнів по закінченні 7 клас вселюдної школи. Переходово приймають до Ліцею теж учнів, що покінчили 6 кляс загальноосвітньої гімназії давнього типу.

Державний Рільничий Ліцей в Черниці, так як інші державні рільничі ліцеї, призначений у першу чергу для цих, що мають стати господарями на батьківському ґрунті. Чим більшу фахову підготову має хлібороб, тим лекше він дає собі раду в теперішних складних господарських умовинах. Якщо ця правда знайшла би зрозуміння серед наших хліборобів, то треба булоб кільканацять хліборобських шкіл ліцеального типу, щоб заспокоїти ці потреби. Найкращим вивінуванням сина хлібороба, який має залишитися на батьківському ґрунті — це дати йому необхідне фахове хліборобське знання.

На ділі велика кількість хліборобів, що залишають своїх синів на ґрунті, ще і сьогодня має з нас на цю справу мильний погляд, мовляв: „Коби було на чім господарити, а школи йому не треба". Тому необхідно цю справу кожу слід відповідно висвітлити, щоб до хліборобського ліцею ішли в першу чергу ті, які по закінченні школи будуть господарити на власному ґрунті. Ніхто не може сьогодні заперечити, що чим більші труднощі й ускладнення в сільсько-господарському житті, тим більше необхідне стає фахове хліборобське знання.

Абсольвенти хліборобського ліцею, які не мають власного господарства, можуть працювати як службовики в чужих господарствах, в сільсько-господарських орґанізаціях, можуть стати учителями сільсько-господарських курсів та шкіл хліборобського вишколу, вони можуть теж продовжати науку у високих хліборобських і споріднених школах, коли мають для цього необхідні засоби. Ледви чи якась інша фахова школа ліцеального типу дає в наших умовинах такі широкі можливости використовувати набутого у школі фахового знання, як саме хліборобський ліцей. Через те не хочемо зменшувати ваги й потреби вишколу молоді в інших фахових школах. Вибір школи залежить від звання, якому ученик має в майбутньому присвятитися. До хліборобського ліцею повинні йти передовсім всі, що мають намір працювати на ґрунті, та ті, що бажають працювати в суспільній агрономії або продовжати науку у високих хліборбських школах.

Щодо останньої катеґорії абсольвентів то можна стрінутися зі замітом, що до високої школи можна йти зі загальноосвітнього ліцею, в якому наука триває 2 роки, коли в хліборобському ліцею триває вона 3 роки, значить, покінчення високої школи продовжується на один рік. На це можемо відповісти, що користи, які дає покінчення хліборобського ліцею перед вступленням до високої хліборобської школи є куди більші, як продовження часу студій на один рік. Абсольвент хліборобського ліцею знає чого буде вчитися у високій хліборобській школі, він лише поширює і поглиблює своє знання, що йому багато лекше приходить, як абсольвентам інших ліцеїв; він може у високій школі спеціялізуватися в поодиноких ділянках.

Програма навчання в Державному Рільничому Ліцею з українською мовою навчання є така:

I. Фахові предмети:

	Тижнево годин: у клясі: I.	II.	III.	разом
1. ґрунтознавство	3	4/0*	—	5
2. плекання польових рослин	—	0/4	4	6
3. городництво і садівництво	—	0/3	3	4½
4. основи лісництва	—	—	0/2	1
5. хороби і шкідн. рослин	—	2	—	2
6. годівля і плекання тварин	3	4	4	11
7. ветеринарія	—	2	—	2
8. сільсько-господ. промисл	—	—	3	3
9. збут сільсько-госп. прод.	—	—	3/0	1½
10. сільсько-госп. інжинірія	—	3	2/3	5½
11. економіка сіл. господ.	—	3	4	7
12. практичні заняття в сільськ. господарстві	15	15	15	45
	21	33/36	38	93½

II. Помічні предмети тісно звязані зі званням:

	Тижнево годин: у клясі: I.	II.	III.	разом
13. ботаніка	3	—	—	3
14. зоольоґія	3	—	—	3
15. фізика	3	—	—	3
16. хемія	5	—	—	3
17. математика	2	2/0	—	3
18. сучасні суспільно-державні й господарські питання	—	3/2	—	2½
19. основи права	—	—	2/0	1
20. гігієна	—	—	0/2	1
	16	5/2	2	21½

III. Загально-освітні предмети:

	Тижнево годин: у клясі: I.	II.	III.	разом
21. релігія	2	1	1	4
22. польська мова	2	2	—	4
23. українська мова	2	2	—	4
24. німецька мова (надобовяз.)	2	2	2	6
25. тілесні вправи	2	2	2	6
	10	9	5	24
Разом годин навчання тижнево	47	47	45	139

Теоретична наука відбувається передполуднем, практичні заняття в господарстві в полуд-

* Числа перед рискою означають кількість годин в I. півроці, за рискою в II. півроці шкільного року.

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ. 3/4

З останніх десятиліть життя Ів. Франка

(1896—1916.)

(З приводу роковин смерти поета.)

XVIII.

РУКИ.

Зараз другого дня після свого приїзду поет знов вибрався зі своєю дружиною до міста. Вже в дорозі до Львова мучив поета дух Драгоманова докорами, чому він не дав собі чим обвинути руки, отже аж тепер, ідучи до міста, він послухав голосу Драгоманова і казав обвинути собі руки хусткою. Не памятаю вже хто, але здається мені, що д-р Степан Томашівський, урядував у Наук. Тов. ім. Шевченка, що поет, ідучи до міста, хотів ставати на коліна перед церквами і падав. Коли я питав Гнатюка на два тижні перед його смертю, чи це була правда, то сказав мені, що він знає тільки один випадок, що, коли поет був уже недалеко дому Наук. Тов. ім. Шевченка, де також жив д-р Коссак, то коло костела Кармелітів він підняв був до гори руки й падав. Мені здається, що з того одного випадку й взялася леґенда, що поет розкаявся в часі своєї психічної катастрофи і молився перед церквами. Поправді поет був ослаблений, змучений дорогою і безсонницею, зовсім природна річ, що відбуваючи таку далеку дорогу зі свого дому до Наук. Тов. ім. Шевченка, міг по дорозі падати. Пізніше ніколи поет не пробував зупинятися перед церквами й молитися.

Поет ішов того дня до міста порадитися у д-ра Кобринського, що йому робити з хворими руками, а коли той, як пише поет у своїй „Історії хороби", „відправив" його „з нічим" і радив звернутися до д-ра Коссака, він пішов з дружиною до нього. Поет оповідає, що він „під впливом галюцинаційних голосів" був у д-ра Коссака „того самого дня по обіді"; що застав тоді д-ра Коссака „в якімсь дивнім замішанню"; що той передержав його з дружиною „довший час у передпокою", потім покликав їх до „ординаційної кімнати" і казав їм „знов ждати добру годину" і що аж після так довгої жданки він „покликавши, як свідків панів Беднарського, Возняка[1]), Томашівського і Гнатюка, не розпитавши... ніпрощо, велів відставити його до закладу невлічно хворих — при вулиці Дверницького", себто до санаторії братів Свйонтковських.

У САНАТОРІЇ.

У листі з дня 2. липня 1926 р. писав мені В. Гнатюк, а пізніше й усно казав мені, що він і д-р Степан Томашівський відвезли поета з його дому до санаторії. Я пригадую, що того самого дня, себто другого після приїзду поета до Львова, передполуднем і просто від д-ра Коссака, Гнатюк і д-р Томашівський відвезли поета до санаторії Свйонтковських. Я не був при тому, але пригадую, що коли я того дня вполудне прийшов до Наук. Тов. ім. Шевченка, то від Всеволода Козловського чи від Івана Джиджори я довідався, що Гнатюк і Томашівський відвезли поета до санаторії Свйонтковських просто від д-ра Коссака.

Володимир Гнатюк у згаданому листі оповідає, що коли вони у ждальні ждали Свйонтковських, поет „сидів похнюплений, дивився в землю і не говорив нічого". Незабаром отворилися двері від вітальної кімнати і появився старший лікар д-р Михайло Свйонтковський. Він знав поета і привітав його словами:

— Dzień dobry, panie doktorze!

Поет підніс тоді голову поглянув на нього і відповів:

— Jestem zły i przewrotny człowiek...

Д-р Свйонтковський заспокоїв поета, що так воно не є, як він каже, що вони добрі знайомі і він добре знає, який він є, а опісля взяв його під свою лікарську опіку.

На другий чи третій день я йшов з Гнатюком, ми здибали на дорозі молодшого лікаря санаторії, д-ра Степана Свйонтковського і попитали його про стан здоровля поета. Він сказав нам, що з поетом дуже погано і що, як зайдуть які комплікації, то смерть його може прийти навіть дуже скоро. Очевидячки, він обіцяв нам, що санаторія зробить усе можливе, щоб здоровля поета поправити. Ми одночасно просили дозволу відвідати поета, але він сказав, що можемо відвідувати поета, але не часто, найкраще раз на тиждень і то після полудня. Просив також, щоб більше людей не приходило до поета, бо це може пошкодити йому.

(Далі буде).

[1]) Заступника директора друкарні Наук. Товариства ім. Шевченка

невих годинах. Учні ліцею виконують всі фізичні праці, які відбуваються в сільському господарстві у відділі продукції польових ростин, городництві і садівництві, годівлі та плеканні тварин, організації та ведення сільського господарства. Кожний ученик ліцею мусить пізнати, коли і які праці виконують у сільському господарстві, як кожну працю організувати, скільки та якої праці може виконати денно пересічний робітник, укінці ученик сам мусить набути за час побуту в ліцею необхідної вправи у виконуванні поодиноких праць у господарстві. На практичний вишкіл кладуть у фахових хліборобських лицеях дуже велику вагу. Лише цей може бути добрим господарем чи інструктором сільського господарства, хто сам вміє бездоганно виконати кожну працю в сільському господарстві. Саме цим ріжняться теперішні хліборобські ліцеї від давніх хліборобських шкіл подібного ступня, в яких практичний вишкіл мав більше показовий характер.

Хліборобський ліцей ставить до учнів не менші вимоги, як кожний інший ліцей. Теоретичний матеріял доволі обильний і вимагає дбайливої пильности учня, щоби його опанувати.

Практичні зайняття вимагають передовсім замилування до сільського господарства, використовування кожної нагоди для виконування фізичних праць у сільському господарстві, для провірення й утривалення теоретичного знання. Коли учень основно цікавиться практичним сільським господарством та не втікає з нього, тоді лекшою і приємнішою стає для нього наука в хліборобському лицею і тоді кращу дістає підготову для виконування свого звання після закінчення лицею. Тому це мильний погляд, з яким часто можна стрінутися, що коли учень слабо вчиться в іншій школі, то найвідповідніша для нього буде хліборобська школа, коби був добре фізично розвинений. На ділі хліборобська школа вимагає від учнів неменшої підготови і здібностей, як кожна інша школа. Малоздібні учні мають і в хліборобському лицею поважні труднощі в науці, коли у додатку визначаються не надто великою пильністю, можуть теж не покінчити школи.

У звязку з розбудовою кооперативного збуту сільсько-господарських продуктів та разом з тим великого запотребування на працівників з торговельно-агрономічною підготовою, вказане було би, щоб якась частина абсольвентів торговельних гімназій, що має охоту до сільського господарства, вступала на науку до хліборобського лицею.

Учні лицею мешкають в інтернаті, ціле удержання (мешкання, опал, світло, харч і праця) не перевищає квоти 35 зол. місячно. Шкільна оплата — 170 зол. річно, платних у двох рівних ратах з початком першого і другого півроку. Сини державних службовиків і незаможних родичів користають з полекш у шкільних оплатах, якщо вони виказують добрий успіх у науці. Крім цього учні обовязані закупити собі власним коштом необхідні шкільні прилади та підручники та покрити кошти одної з більших програмових научних прогульок. Ці кошти устійнює Педагогічна Рада Лицею та їх вплачують учні на початку шкільного року. Життя учнів в інтернаті зорганізоване на кооперативний лад. Крім кооперативної харчівні, яку ведуть самі учні, організуються учні лицею в окремі гуртки для виконування ріжних завдань (уладжування ріжних імпрез, плекання спорту, підготова до громадянської праці і т. п.). Всі ці праці ведуть учні лицею поза годинами програмового навчання під опікою учителів і інструкторів, визначених для цього Педагогічною Радою лицею. Як ще до цього додамо обовязок учнів лицею відбути двомісячну практику в сільському господарстві по закінченні I. і II. року лицею то будемо мати повну картину праці учня лицею, яка має його підготовити до сільсько-господарського звання.

Цього року вийшли перші абсольвенти цієї школи — техніки сільського господарства. Вони мають засвідчити, чи ця школа дала їм те все необхідне, чого буде домагатися від них практичне життя. Треба сподіватися, що вони ще нераз будуть звертатися до лицею, а це дасть змогу не лише їм виконати вложене на них завдання, але й сам лицей буде більше пристосовуватися до дійсного, практичного життя у виконуванню своєї програми навчання і виховання.

Д-р Евген Храпливий.

Ділом ушануйте память тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй.

На допомогу родині Касперських.

На допомогу жертвам бандитського нападу в Чижикові зложили в Адміністрації „Діла" дальше: **Володимир Квасниця**, Львів, 2 зол. і кличе: Олю Наконечну, Марію Дениківну і Василя Центилевича; **Службовики Союзу Українських Кооператив**, Грималів, 2 зол., **Марія Головецька**, Острів, 3 зол., **м-р Гр. Кухар**, Львів 2 зол., **д-р В. Кіндрачук**, Ланцут, 10 зол., **Е. В.**, Львів, 10 зол.

Подяка.

Краєвому Т-ву Господарському „Сільський Господар", Ревізійному Союзові Українських Кооператив, Українській Кооперації усіх видів і ступнів на землях нашої Батьківщини, Товаришам фахових праць, Прихильникам і Приятелям в краю і на чужині з кол церковних, політичних, наукових, культурних і господарських з Вп. Сеніорами наших господарських змагань д-ром Костем Левицьким і О. Степаном Онишкевичем, Молоддю з IV. Вакаційного Кооперативного Курсу у Ворохті та доростом кооперації з Заочних Курсів Р. С. У. К. включно, а також Родині щиро дякую за — якже незаслужені мною — вияви памяти, зичливости і приязни у днях 4. і 20. липня 1938 року.

У дружній праці широких вже гуртів українських кооператорів, що дбають про господарський і духовий розвиток українського народу, найшов я своє місце і вдоволення з життя і справді не спостерігаю кілько літ його вже минуло.

Всім Другам бажаю щиро такого самого почування.

Юліян Павликовський.

Львів, у липні 1938 р.

НОВИНКИ.

— **Комітет Лікуванців Черче-Живець** уладжує **Традиційні Сезонові Вечерниці** 7. серпня ц. р. у **„ПАЛАТЦІ"**. Настрій — гумор — темперамент — забава, повна чару і несподіванок. Вибір міс Черче на 1938. р. Початок в год. 21. Запрошень не висилаємо. 1617 1—2

— **Записати — запамятати і купувати.** Кооперативна крамниця **„ФАРБОКРАМ"** у Львові, при вул. Собіського 7, продає фарби, лякери, покости, олії і всякі артикули, потрібні в домашнім господарстві. **Ввесь зиск на потреби „Рідної Школи".** 1527 —15

— **Спеціяліст у недугах жіночих і положництві оператор Д-р КОСТЬ ВОЄВІДКА** — Станиславів, вул. Перацького 1. **виїхав на відпочинок** і вернеться 1-го вересня. 1591 —2

— **Лікар д-р Богдан Собчук,** спеціяліст у внутрішніх недугах і ляриноголог, — ординує **в Тернополі, при вул. Пілсудського 17.** 1—5

— **З якнайкращих** шкірок футро — поручає і виконує у нас тільки Юліян Глушевський — рік основ. 1928 — Львів, пл. Капітульна 3. I. пов., телефон 254-46. 1430 3—?

— **„Хрест над Дніпром"** історичне оповідання **Антона Лотоцького** про Хрещення України вже появилося в розпродажі. **Ціна 1 прим.** ... сот. (з пересилкою 60 сот.) Хто замовить ... книжечок — дістає 25 прц. рабату і не платить коштів пересилки. Гуртові замовлення посилати на адресу: Видавництво **„Світ Дитини"**, **Львів, вул. Зіморовича 2.** 1606 —

— **Тропікальна спека у Львові.** Від кількох днів дійсно тропікальна спека дається страшно у знаки головно мешканцям Львова і більших міст та селянам, які в поті чола з посеред... мусять жати щодня збіжжя, що під впливом африканських спек перестигло і зерно сиплеться на землю. Тропікальна спека навістила не лише Польщу, але теж цілу Европу. У вівторок 1 ... найбільша спека була в Польщі та Югославії. Температура в Ризі дійшла до 40 ступнів Цельзія, в Польщі доходила до 35 ступнів у тіні, ... над 40 на сонці. В деяких місцевостях Европи температура на сонці дійшла до 60 ступнів Цельзія. Метеорольоги передбачують, що тропікальна спека в Польщі потреває ще кілька днів, хоч можливі в деяких околицях бурі з громами і зливними дощами. Назагал ... зміни температури не буде тому, що наслідком слабоньких вітрів сухе повітря над Европою майже не пересувається. Не диво, що з більших міст виїзджають люди масово до живців, у гори і над море. З самої Варшави виїхало ... понад 150.000 осіб. Слід згадати, що температура над Балтійським Морем сягає 28 ступнів Цельзія.

— **Осторога перед прищицею.** В половині ... пня ц. р. появилося поучення президента ... Львова про споживання молока і посередньо про зносини з продуцентами молока, що стикаються з тваринами, в часі загрози ведути прищиці. Це поучення подаємо в перекладі ... читачам. Л. 4466/IV/38. У Львові, дня 27. ... 1938 р. Поучення у справі споживання ... переварeного молока. Наслідком розпорядження Львівського Воєвідського Уряду з дня 17. ... ня 1938 р. ч. 3. 122/5/3/38 та у звязку з появленням прищиці у тварин на терені воєвідства, зокрема у повітах: коросненськім, ланьцутськім, переворськім, ярославськім і тарнобжеськім — міська управа звертає увагу мешканців ... Львова на небезпеку споживання непереваренного молока. Хоч у Львові не стверджено ... випадків прищиці, управа міста Львова ... пер перестерігає і поучує мешканців, що **прищиця може перенестися на чоловіка ... посередньо чи за посередництвом** молока ... рої тварини. Отже треба дезинфекувати ... взуття і руки людей, що стикаються з ... тваринами, при помочі 2% розчину соди ... **передовсім варити кожне молоко, призначене до спожиття.** — Президент міста д-р Станислав ... стровський вр. — У звязку з тим поученням ... вважуємо, що найкращим способом охорони перед прищицею, зокрема в більших містах і ... живання пастеризованого молока, що ... дять більші молочарні, зокрема „Маслосоюз". Пастеризація сповняє цю саму функцію, що переварення молока, бо вбиває всі бактерії, ... гаючи всі вітаміни. Пастеризація ... безпосередні взаємини з продуцентами ...

— **Ледви дозвіл на три дитячі садки.** ... ство дозволило Повітовому Кружкові „Рідної Школи" у Стрию вести ледви три дитячі ... Минулого року було у стрийськім ... дитячих садків.

— **Ревізії й арештування.** Дня 29. липня ... львівська поліція арештувала Олексу ... абсольвента гімназії по переведенні ревізії ... решетованого відвели до Бібрки.

— **Напад на пошту в Любичі Королівській.** Вночі 2. ц. м. нічний сторож і листоноша ... бичі Королівській пов. Рава Руська ... коло почти двох невідомих мужчин ... том намаганого нападу на почту ... тувала Сергія Туринського, учня ... ткацької школи в Коросні та В. С... Руської.

— **Бурі, град і громи.** Над ... пов. Перемишляни, перейшла гроза ... Град величини курячого яйця ... майже до тла. в Білій позбивав ... У Веселівці пов. Тернопіль грім ударив ...

бурі в хату Бернарда Ядловського. Згорів дах вартости 350 зол. Грім убив 16-літнього Вол. Скотника в Застіночку пов. Теребовля, що був скрився під полукіпок ячменю.

— **На що собі вже позволяють?** Дня 1. ц. м. пополудні при вул. Краківській шофер, який не міг оминути возу, ударив зі злости 40-літню Еву Завалу в лице, що їхала на возі. Поміч знев…женій дало ратункове поготівля. Шофер відповідатиме перед судом.

— **Львівська хроніка.** На залізничому шляху за Персенківкою кинувся під вантажний поїзд молодий мужчина і згинув. При ньому не найшли ніяких документів і не можна устійнити ні прізвища самогубця, ні причини самогубства. — У вівторок пополудні 28-літній злодій Маєр Сімон Дуглер дістався до помешкання Гелени Колерової при пл. Марійській ч. 5 і почав перешукувати річи в шафі. На щастя надійшла Колерова і сполошила злодія, який почав утікати. За ним вибігла Колерова і на її крик злодія вдалося притримати при вул. Хорущини. Злодій помандрував до арешту. — Не повелося теж злодієві 33-літньому Маріянові Гайдерові, який всунув руку до кишені Яна Глемба у трамваю при вул. Легіонів. Глемб притримав злодія і віддав у руки поліції. — В Личаківськім парку намагалася отруїти 25-літня замужня Софія Деркач, яка ликнула 17 порошків „когутика". Причина самогубства невідома.

— **Самоходова катастрофа під Жидачевом і Калішем.** Недалеко Жидачева трапилася залізнича катастрофа, жертвами якої впала гр. Замойська, гр. Рильська і шофер. Самохід, що ним кермувала гр. Замойська з Бортник, перекинувся на насипі шутру 2 км. від Жидачева і впав до рова. Всі три особи важко ранені. Самохід поважно ушкоджений. Раненими заопікувався лікар з Жидачева, який доручив відвезти їх до шпиталю у Львові. — Під Калішем самохід землевласника Хелковського розбився до придорожнього дерева. А. Венжик помер від ран. Анна Бехман з Каліша має зломану ногу. Шофер вийшов з катастрофи здоровий.

— **Спалили живцем божевільного.** В Убинші пов. Переворськ знайшли під вербою звуглене тіло божевільного Йосифа Гроха. Слідство виявило, що А. Грох зі своїм сином вивів з хати вночі свого божевільного сина Йосифа. На полі батько зі сином приголомшили божевільного, привязали його до верби, обложили 30 снопами жита і підпалили нещасного живцем, який теж згорів. Щойно по кількох днях поліція устійнила, хто це згорів. Поліція арештувала здичілого батька і сина.

— **Війка в костелі на багнети і сокири.** У Стрижеві під Меховом місцеві парубки побили своїх суперників парубків з Мехова. Чергового дня гурт молодих парубків зі Стрижова прийшов до костела у Мехові з ножами, багнетами, сокирами, молотками і камінням. При вході з костела в самім передсінку костела почалася бійка з парубками з Мехова, які напали на парубків зі Стрижева. Нападені втікли назад до костела і щойно поліція розброїла напасників, відбираючи від 12-ох осіб багнети, сокири та іншу „зброю".

— **Пошести в Польщі.** Департамент служби здоровля мін-ства суспільної опіки повідомляє, що від 10. липня до 16 липня ц. р. в Польщі зголошено 220 випадків черевного тифу, 33 — плямистого тифу, 29 — червінки, 243 — дифтериту, 149 — шкарлятини, 24 — запалення мозкових болон, 205 — одри, 297 — коклюшу, 14 — лихорадки, 26 — пологової горячки, 48 — трахоми, 94 рожі, 719 — влухи, 3 — вутлика, 4 — гайне медіна і 2 сплячки.

— **Двобій письменника з журналістом.** Перед кількома днями дійшло до двобою між відомим польським письменником Мельхіором Ванковичем і відомим польським журналістом Казимиром Харкевичем, головою синдикату журналістів у Вильні. Двобій відбувся у Белянськім лісі під Варшавою і скінчився погано для ред. Харкевича. Раненого у груди відвезли до одної з варшавських клінік. До двобою дійшло з причини зневаги друком.

— **Перед сензаційним процесом жінки столяра з графинею.** Перед окружним судом у Кракові відбудеться процес за 30 тисяч золотих, що їх домагається жінка столяра Катерина Маслякова від гр. Яніни Зиберк-Плятер. Процес — пише польська преса — буде дійсно сензаційний. Початок цієї справи починається в 1906 р. Тоді то до Катерини Маслякової у Кракові зголосилася сестра шаритка і запропонувала їй взяти на виховання 6-тимісячного хлопчика Маріяна з аристократичної родини. На виховання дитини Маслякова мала діставати 16 зол. місячно під умовиною, що ніколи не зрадить, що хлопчик є сином гр. Яніни Плятер. Тому що родина хлопчика не виввязалася зі своїх зобовязань, Маслякова по смерти свого чоловіка попала в нужду і тому оголосила у пресі („Напшодзє"), що гр. Зероніка Зиберк-Плятер віддала внука на виховання бідній жінці, але не платить за виховання. Опісля Маслякова подбала, що Найвищий Адміністраційний Трибунал признав нешлюбному хлопчикові метрику на прізвище Маріян Зиберк-Плятер. Маріян вже оженився, а його мати Яніна Зиберк-Плятер, яка мешкає в Единбурві, не відповідає на домагання Маслякової. Тому вона пізвала графиню до суду, щоб заплатила їй 30 тисяч золотих за виховання та опіку над її дитиною.

— **В Туреччині не вільно розмовляти чужою мовою.** В Ізмірі (Смирна) влада покарала понад 100 осіб гривною по 1 турецькім фунті (4 зол.) за те, що занадто голосно розмовляли жидівсько-еспанською мовою. Таку кару накладатимуть на всіх, що в чужій мові розмовлятимуть на прилюдних місцях.

— **Погоня за прокаженими.** З кольонії для прокажених у Тікілешті втікло понад 30 тяжко хорих мужчин, жінок і дітей. Прокажені втікли у напрямі повітового міста Тулька. Повідомлена поліція намагалась здержати втікачів, але це її не вдалося. Щойно в місті при помочі поліції і санітарної сторожі затримали прокажених та завернули їх до табору.

— **Згоріло 80.000 корчів кави.** У стейті Сан Павльо у Бразилії згоріло 80.000 корчів кави. Причиною пожежі тропікальна спека і сильний вітер, що перекидав вогонь з одного сухого корчика на другий. Таких пожеж не знає історія від часу управи кави. Недалеко плянтацій кави, що горить, є державний кавовий департамент, що каже палити річно міліони мішків з кавою, щоб утримати бажану висоту ціни кави.

— **Пожежа поїзду в Ню Йорку.** На одній з нюйорських ліній повітряної залізниці над вулицями міста трапилася катастрофа на висоті 30 м. над вулицею. Пожежа охопила вагони з подорожніми. 10 осіб важко ранених, з того трьох подорожніх відвезли у важкому стані до шпиталю.

— **Нова страшна повінь в Японії.** Зливні дощі з хмароломом і зірвання гребель на ріці Шуміоші довели до нової страшної повені. В околицях Кобе та Осака хвилі води залили 2.000 домів і зірвали кілька мостів. Залізнича комунікація перервана. Вода в ріках підноситься і тому сподіються поширення повені.

— **Марки летунської пошти Ватикану.** В найближчому часі вийде з друку серія вісьмох марок летунської пошти Ватикану. Поява цих марок буде неабиякою сензацією для філятелістів цілого світа.

— **Туреччина будує третій університет.** Туреччина далі відчуває недостачу професорів і доцентів університету, хоч в останніх роках запросила багато професорів університету з Німеччини, які мусіли емігрувати з політичних мотивів. Цього року міністерство освіти запросило знову трьох німецьких професорів до університетів у Стамбулі і в Анкарі. Крім того турецький уряд рішив заснувати третій університет у місті Ван для молоді зі східної Анатолії.

—o—

✝ Посмертні згадки.

ПАВЛИНА З КОРДУБІВ ГАРМАТІЄВА,

вдова по бл. п. Луці, б. управителеві вселюдної школи в Могильниці, упокоїлася дня 3-го серпня ц. р. в 63-ім році життя. Похорон відбудеться в четвер, 4-го серпня ц. р. в Лучці, коло Микулинець. В. Їй П.!

МИКОЛА ГЛИНСЬКИЙ,

сеніор української громади в Заліщиках, б. начальний директор „Української Каси" в Заліщиках, член Т-ва „Просвіта" у Львові, вельми діяльний і заслужений член усіх українських товариств та інституцій у Заліщиках, помер дня 29-го липня ц. р. в 71-ому році життя.

Покійний — людина криштального характеру і непересічної здібности, поклав своєю тихою і невсипущою працею на всіх ділянках нашого народнього життя великі заслуги для розвитку нашого народу в заліщицькому повіті.

Тому його передвчасна смерть викликала загальний жаль нашого громадянства в цілому повіті.

Похорони Покійного відбувся 31-го липня ц. р. під проводом 4-ох священиків при участи делегатів і членів усіх українських місцевих установ та великого числа громадян.

На похороні прощали Покійного промовами: д-р Роман Стефанович, о. Роман Добрянський і б. сенатор Василь Бараник. В. Й. П.!

СМЕРТЬ ВІДОМОГО БАНДУРИСТА.

Володимир Шуль, віртуоз-бандурист, упокоївся принявши Найсвятіші Тайни, 2-го серпня ц. р. в домі свого батька о. Дмитра Шуля, пароха Стоянова, у віці 28 літ.

*

Пок. Володимир Шуль — мій товариш. Разом мешкали ми в Малій Семинарії підчас гімназійних студій. Вже тоді проявляв він пристрастну любов до музики, а головно мав великий хист до технічного опановування інструментів. Завжди мріяв про бандуру. Імпонувала вона йому не лиш як історична памятка, але також (може і в першій мірі) багацтвом технічних можливостей. Тому бандуру розумів він на свій лад і в такому розумінні свою музику вів до вершин досконалости. Пок. Володимир Шуль перейде до історії дослідів над бандурою, його працю треба би подрібно обговорити. Цього не можна зробити у кількох реченнях. Задивлений у свою бандуру, не счувся, як прийшла невблаганна смерть та не пожаліла кобзаря. Недуга легенів змогла його та замкнула на віки його очі.

Спи, дорогий Товаришу, заслуханий у звуки своєї „небесної бандури", як Ти звик був її звати.

Юрій Сінгалевич.

—o—

Спорт.

УКРАЇНА — ЛЕХІЯ.

Боксерський меч обох дружин відбудеться, як ми вже вчора подавали, в неділю на площі Сокола-Батька в год. 10.30 передполуднем. Лехія виступить до цієї стрічі в такім складі: Корона, Ольберт, Свідельський, Ягодзінський, Шмід, Міхневич, Полякович і Шварцовський.

Склад України подамо в завтрішньому числі.

СЛАВІЯ ДРУГИМ ФІНАЛІСТОМ ЕВРОПИ.

У Празі відбувся півфінальний меч між Славією і Дженовою, який дав вислід 4:0. Тому, що Дженовa виграла в себе дома лише 4:2, Славія перейшла до фінальну і стрінеться з мадярським Ференцварошом. У Славії грав на воротах б. грач Руси Божицкий.

Нові книжки і журнали.

ГЕТЬ З БОЛЬШЕВИЗМОМ. Місячник. Орган боротьби з большевицьким імперіялізмом. Трибуна координації одної спільної дружби серед усіх поневолених Москвою народів. Р. II. Ч. 8. Березень, квітень, травень 1938. Львів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:
Четвер 4. 8. год. 8. веч. „Роман із скарбовим урядом".
Пятниця 5. 8. год. 8. оп. „Гейша".
Субота 6. 8. год. 8. оп. „Гейша".

Театр Ріжнородностей:
Від понеділка 11. 7. вечинний.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.
КОСІВ:
4. 8. Лісова пісня.
5. 8. Пригода в Черчі.
6. 8. Процес Мері Деген.
7. 8. Невольник.
З Косова іде театр до Кут.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.
ВОРОХТА:
4. 8. Пан Твардовський.
5. 8. Мазепа.
6. 8. Гейша.
7. 8. Гетьман Полуботок.
ДЕЛЯТИН:
8. 8. Маруся Богуславка.

Українська Нар. Капеля „Чайка".
4. і 5. 8. Пістинь.
6. 8. Косів.
7. і 8. Кути.
9. 8. Кути.

Репрезентаційний цирк „Станевських (вул. Пелчинська).
Четвер, 4. 8. вистава в год. 8.30 веч.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави"; „Північ кличе".
АПОЛЬО: „Шалена Кльодет" з Анні Ондрою.
АТЛЯНТИК: „Тавро минулого".
БАЛТИК: „Мій пан чоловік", „Кід Ґалегад".
ВАНДА: „Промені загляди", „Піаналися в Монте Карльо".
ҐРАЖИНА: „Не забудь про мене", „Белля Донна".
ЕВРОПА: „Хвмерна експедіентка" з Даніелею Дарйє.
КАСІНО: „Чорний пірат".
КОПЕРНИК: „Людина, що вміла 2 рази" й кольорові додатки.
МАРУСЕНЬКА: Нечинне з причини реконструкції.
МЕТРО: „Таємниця чорної кімнати".
МІРАЖ: „Благословенна земля".
МУЗА: „Грішний Біль" (з Волесом Бірі).
ПАЛЯС: „Вернися, моя маленька!"
ПАКС: нечинне.
РАЙ: „Сам на сам" і „Пат і Паташон у раю".
РІЯЛЬТО: „Аля, це не липне!"
РОКСІ: „Будеш уся моєю" й додатки.
СВІТ: „Вязень ч. 13", „Тайний плян Р. 8".
СТИЛЕВЕ: „По великій війні", ревія: „Щось таке".
ТОН: „Втікач із Сан Квентену", „Стріл у ночі".
УТІХА: „Під чужим прізвищем" і ревія
ХИМЕРА: „Музика для тебе".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Люрд" — місто чудес".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовид" (Патам Гавсмана ч. 7):
Нечинне.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 4. серпня 1938.

6.15 Ран. пісня, 6.20 Музика з пл., 6.45 Руханка, 7.00 Ран. денник, 7.15 Орх. концерт, 8.00 Веселе добридень, пл., анекдоти, комунікати, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Шуманові твори (форт.), 14.35 Популярна музика з пл., 15.00 Біржа, 15.05 Госп. і сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 „Мужики" Реймонта, 15.20 Легка музика з пл., 15.45 Госп. вістки, 16.00 Виглядаю до моря, концерт нар. капелі, сопран, 16.45 Штука відпочинку, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Нар. пісня у мист. обробітці, 17.40 „Органіст із Поніклн" Сєнкевича, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 Огляд видань, 18.10 Берліоз: „Король Лір" увертура, 18.25 Театр Уяви: „Тайфун", 19.00 Легка орг. музика, 19.30 20.55 Акт. гутірка, 19.40 Відгомін минулого, концерт, у перерві новели Раорта, 20.45 Веч. денник, 21.00 Актуалії, 21.10 Концерт легкої музики, 21.50 22.00 Спорт, 22.05—23.00 „Гостинниця під Львом" легка словно-муз. авд., із Щепком Тоньком.

Пятниця, 5. серпня 1938.

6.15 Ранішня пісня, 6.20 Музика з пл., 6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика клюбу мандол., 8.00 Добридень наймолодшим: оповідання, вірші, пісеньки, мельодії, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Популярна музика з пл., 15.00 Біржа, 15.05 Господарські вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Відкіля це взялось, опов. для дітей, 15.30 Гутірка з хорами, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Сальон. секстет, 16.40 Як повстає відбірник, 16.45 На побережжі, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Ясельське підгіря, Мазурські пісні у вик. хору, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 Блески та тіні годинника, 18.10 Твори на два фортепіяни, 18.45 Поетичні новини, 19.00 Спів. рециталь Ст. Вітаса у супр. форт., 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Гумор і пісенька в легіонах, розр. концерт, 20.45 Веч. денник, 21.00 Всесторонні таланти у мистецтві, діяльог, 21.10 Танк. музика у вик. орх., 21.50 22.00 Спорт, 22.05 Концерт бажань, 22.56 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки.

Субота, 6. серпня 1938.

6.15 Ранішня пісня, 6.20 Музика з пл., 6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Військ. орх., 8.00 Кінчаємо тиждень, погідна авд., 12.03 Полудн. авд., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Орх., 15.05 Госп. і сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, .15 Театр Уяви для старших дітей: „Пан Твардовський" на осн. Л. Ридля, з муз. іл., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Розр. концерт нар. капелі, сопран, 16.45 Пілсудський про себе та про польську суспільність, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Із співерового альбума, 17.45 Жовква — місто королів і гетьманів, 17.55 Гальо! Спорт! 18.00 Наша програма, 18.10 Скрипк. рециталь, 18.40 20.55 Актуальна гутірка, 18.55 Марш шляхом вздовінка, 19.05 Пісеньки з пл., 19.15 Поезія легіонів, поет. чвертьгодина, 19.30 Хоральна авдиція, хор, сол., форт., 20.00 Світанок в Олеандрах, авд. для дітей, Падуть граничні стовпи, словно-музична авд., 20.45 Веч. денник, 21.00 Гутірка зі слухачами, 21.10 Концерт орх. і хору в участю солістів, 21.50 Спорт, 22.00 Година несподіванок, 23.00 Ост. вістки, 23.05 до 23.55 Танкова музика з плит (надає Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 4. серпня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Шубертіяда, баріт., форт., 19.00 Музика давніх днів, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, 21.30 Нар. музика, БУДАПЕШТ 18.30 18.00 Військ. орх., 19.00 Циг. музика, ВІДЕНЬ 20.30 21.00 Зальцб. фестіваль: „Тангайзер" оп. Вагнера. КОШИЦІ 18.15 Для Закарпаття, ЛЬОНДОН РЕДЖ. 20.00 „Прометей" балет Бетовена, МІЛЯНО 20.30 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.40 22.00 Форт., ПРАГА 18.20 Сальон. музика, 21.10 Концерт фільг., 22.25 Камер. музика, РАДІО ПАРІ 19.15 Пісні, 20.15 21.00 22.00 Фестіваль Равеля, РИМ 17.15 Іт.-бразил. концерт, 21.00 22.00 23.00 „Мефістофель" оп. Арріґа Бойто, СОФІЯ 18.00 Військ. орх., 20.00 Популярна музика.

Пятниця, 5. серпня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Форт. і альтівка, 18.00 Розр. музика, БІЛГОРОД 18.20 Вок. конц., БУДАПЕШТ 17.00 Форт., 19.30 Скрипка, 22.25 Циг. музика, ВІДЕНЬ 14.10 Легка музика, 15.30 Клясична та сучасна сер. музика, 16.00, 17.10 Камер. орх., 21.00 Зальцб. фестіваль, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.10 Скрипка, 20.30 Розр. музика, 21.00 Сучасні пісеньки, 21.30, 22.00 Симф. концерт. ПРАГА 18.20 Орх., 20.25, 21.00 „Швайцарська родина" оп. Вайгля, РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 „Теді енд партнер" комедія Івена Но, РАДІО РОМАНІЯ 20.25, 21.00 22.00 „Манон Леско" оп. Пуччінія", РИМ 17.15 Спів, форт., 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Авентура тропікале" муз. ком. Маріо Націмбене, СОФІЯ 18.00 Легка музика, 19.15, 20.00 „Кавалерія Рустікана" оп. Масканія".

Субота, 6. серпня 1938.

БЕРЛІН 19.00 Оп. музика, 20.10 21.00 Вечір танку, 22.30 Розр. музика, БІЛГОРОД 18.00 Нар. музика, 20.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.05 17.30 Циг. музика, 12.00 13.15 Орх. 15.30 Для дітей, 18.00 Орх. дутих інструментів, 19.00 Хор, 20.10, 21.00 Танковим кроком по світу, вес. концерт орх. і сол., КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00, 24.00 „Тоска" оп. Пуччінія, ПРАГА 12.45 Орх., 18.20 Сальон. квартет, РАДІО ПАРІ 18.15 Оп. музика, 19.00, 20.15 Пісні, 19.45 Рецитації, 20.30, 21.00 Театр Уяви, 21.10 Кабарет, 22.05 Симф. музика, РИМ 17.15 Форт., 19.30 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.40, 22.00 Розр. мельодії, СОФІЯ 18.00 Легка музика.

БІРЖА.

Львів 3 серпня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90·12, 89·65 Доляри американські 5.30·50, 5·28·00 Доляри канад. 5·27·50—5.25·00. Фльорени гол. 291·84—290·10, Франки фр. 14·71—15·61, Франки швайцарські 122·00—121·20 Фунти англ. 26·12—25·96, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 15·45—15·00 Кор. дан. 116·60—115·75 Кор. норв. 131·13—130·15, Корони шв. 134·64—133.65 Ліри італ. 23·45—22·80, Марки фінлян. 11·54—11·30, Марки нім. 78·00 — 72·00, Тель Авів 26·10—25·85, Марки нім. срібні 98·00 — 95·00

Акції.

Банк Польський 125·00 Цукор. 39·70 Вугіль 33·00, Ліпьпоп 90·00. Моджеїв 15·25, Островець 63·00, Стараховичі, 39·25, Габербуш 51·50.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 67·00, 67.25, 3 інв 1 ем. 83·00, серія 93·50 3 поз. інв. 2 ем. 82·00 серія 91·25 5. конверс. 70·00 прем дол. 43·00 4 консол. 67·75

Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 3. серпня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·85 зол.
1 кг. масла бочков. вид. з опак.	2·90 зол.
молоко	15—16 сот.
яйця (копа)	3·85 зол.

Тенденція на масло, молоко, та яйця вдержана.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів